

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Інститут філології
Кафедра української та російської мов як іноземних

Дерба Світлана Миколаївна
Ніколаєва Наталія Сергіївна

УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА

(навчальний посібник для студентів-магістрів)

Київ
«Видавництво «Фенікс»
2021

УДК 811.161.2'36(075.8.054.6)

Д25

*Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 11 від 18 травня 2020 року)*

Рецензенти:

Межжеріна Г. В. – доктор філологічних наук, професор кафедри філологічних та природничих дисциплін Національного авіаційного університету

Шевченко М. В. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української та російської мов як іноземних Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Дерба С. М., Ніколаєва Н. С.

Д25

Українська мова як іноземна (навчальний посібник для студентів-магістрів) / С. М. Дерба, Н. С. Ніколаєва; КНУ ім. Тараса Шевченка, Ін-т філології, каф. укр. та рос. мов як іноз. – Київ: «Видавництво «Фенікс», 2021. – 136 с.

ISBN 978-966-136-764-6

Навчальний посібник з української мови призначений для іноземних студентів магістратури Київського національного університету імені Тараса Шевченка, які володіють українською мовою на рівні В2. Метою даної роботи є розвиток комунікативної компетенції іноземних студентів на основі текстів різних функціональних стилів.

Посібник вирізняється підібраним текстовим матеріалом, послідовністю і логічністю системи завдань, спрямованих на підготовку іноземних студентів до розуміння текстів, формування навичок і вмінь побудови мовленнєвих висловлювань.

УДК 811.161.2'36(075.8.054.6)

ISBN 978-966-136-764-6

© Дерба С.М., Ніколаєва Н.С., 2021

© «Видавництво «Фенікс», 2021

ЗМІСТ

Передмова	4
Тема 1. Життя у мегаполісі	5
Тема 2. Транспортна система сучасного Києва	16
Тема 3. Державні установи України	29
Тема 4. Сучасне житло України. Традиції та новаторство	41
Тема 5. Сучасні технології (переваги та недоліки)	52
Тема 6. Винаходи, що змінили світ	65
Тема 7. Сучасні професії: попит і пропозиція ринку праці в Україні	81
Тема 8. Стратегії планування часу	95
Тема 9. Духовна культура особистості	110
Тема 10. Охорона довкілля	121

Передмова

Навчальний посібник призначений для студентів-магістрів, які володіють українською мовою на рівні B2. Мета посібника – досягнення студентами високого рівня україномовної комунікативної компетентності, що передбачає набуття та удосконалення необхідних знань про лексико-семантичні, лексико-граматичні та стилістичні правила української мови; розвиток поглиблених функціонально-стилістичних уявлень, розвиток навичок використання розмовного, газетно-публіцистичного, наукового та офіційно-ділового стилів мовлення; удосконалення мовленнєвих навичок завдяки практичному використанню набутих знань на зразках текстів різних функціональних стилів.

Навчальний посібник має практичну спрямованість. Складається він з десяти тем. Посібник розширює словниковий запас студентів-магістрів на рівні володіння мовою C1, вчить правильно висловлювати та аргументувати свої думки. Навчальний матеріал посібника визначає активне володіння українською мовою як іноземною та можливість *компетентного* спілкування в україномовному (у т. ч. професійному) середовищі з осмисленим та легким використанням усіх мовленнєвих умінь та виражальних засобів (наприклад, галузевої термінології, професіоналізмів, найуживаніших ідіом), а також дозволяє іноземним студентам-магістрам удосконалити мовленнєві навички на основі опрацьованого матеріалу, вести бесіду, брати участь у дискусіях, використовуючи при цьому всі специфічні мовленнєві засоби і стандарти-кліше; розрізняти тексти за їхніми стилістичними характеристиками та аргументовано коментувати свій вибір; удосконалити вміння магістрів опрацьовувати тексти різних стилів.

Тема 1. Життя у мегаполісі

Завдання 1. Доберіть до підкреслених слів синоніми. Використайте слова з довідки.

1. Сьогодні у містах швидко зводять багатоповерхові будинки.

2. У світі з кожним роком збільшується кількість мегаполісів.

3. Сучасна тенденція в бізнесі – це злиття компаній.

4. Стихійні явища природи надзвичайно небезпечні.

5. Магістралі в Києві часто ремонтують.

6. Тотальний контроль людей нині неможливий.

7. Люди публікують свої думки у світовій мережі.

8. Містяни готові вдосконалюватись повсякчас.

9. Для міста характерна висока щільність населення.

10. Екологія мегаполісу несприятливо впливає на здоров'я людей.

Довідка: дуже велике місто, дорога, будувати, скупченість, неконтрольований, негативно, об'єднання, друкувати, будь-коли, повний, покращуватися.

Завдання 2. З поданими словами утворіть словосполучення:

довіряти – довірити (що? кому?)

позначати – позначити (що? з якою метою?)

описувати – описати (кого? що? з якою метою?)

зміцнювати – зміцнити (що? для чого? яким чином?)

піддаватися – піддатися (кому? чому?)

Завдання 3. Знайдіть відповідності.

Урбанізація –	сучасний технічний засіб.
Гаджет –	високий темп життя людей.
Мегаполіс –	це більша половина світового населення.
Особливість міста –	збільшення міського населення.
Містяни –	це і можливості, і безліч небезпек.

Завдання 4. Продовжіть перелік явищ, що характерні для сучасних мегаполісів.

Темп: пришвидшення, ...

Здоров'я: переїдання, ...

Робота: можливості, перспективність, ...

Освіта: вибір, ЗВО, ...

Екологія: загазованість, ...

Завдання 5. Прочитайте текст. Як на вашу думку, мегаполіси – це наше майбутнє?

*У майбутньому поїздка на
інший кінець міста займе, як тін, добу.*

Нині зникають маленькі села, зате швидко зводяться нові міста. Сьогодні вже нікого не дивує, що в Шанхаї живе більш як 25 млн людей, у Делі – 22 млн, у Токіо – 27 та ін.

«Мегаполіс» – аж ніяк не сучасний термін. Саме мегаполісом називали місто, що виникло в Давній Греції в результаті злиття більш як 35 поселень Аркадії. У сучасному світі назвою «мегаполіс» стали позначати великі форми розселення, що утворюються в результаті злиття сусідніх міст. Площа таких об'єднань сягає сотень тисяч кілометрів, а чисельність населення перевищує кілька десятків мільйонів осіб. Причому утворення мегаполісів відбувається стихійно.

Вони відрізняються лінійним характером забудови (уздовж транспортних магістралей або річок) і неодмінно мають екологічні проблеми, викликані діяльністю людини. Немов ілюстрація до тотальної урбанізації людського буття, мегаполіси виростили не тільки в Америці, але і в Європі, Азії та Африці.

Сучасна людина – людина міста. Три чверті населення розвинених країн є міськими жителями. В Україні 69% жителів міст і 31% – сіл.

Жителів мегаполісів можна описати так: вони постійно кудись поспішають, швидко розмовляють. Вони їдуть у транспорті, не відриваючись від гаджетів, вони онлайн 24 години на добу. Не довіряють ЗМІ і публікують свої критичні думки в Інтернеті. Люди міста покращують своє життя, досягаючи певних цілей, готові розвиватися, вдосконалюватися, повсякчас готові до експериментів і відкриті світові.

Характерні особливості середовища міста: висока щільність населення (перенаселення), максимальна концентрація об'єктів у просторі (насиченість предметного міського середовища), пришвидшення ряду повсякденних процесів (високий темп життя у місті).

У місті змінюється структура шлюбних відносин. Шлюб стає пізнішим, у зв'язку з цим у сім'ї пізніше з'являються діти, їх кількість у міських сім'ях зменшується. Нині є велика кількість неповних сімей, самотніх людей, збільшення кількості бездітних сімей. Це обумовлено зміною шлюбного віку і репродуктивними проблемами жіночого і чоловічого здоров'я, а також навмисним бажанням не мати дітей, наприклад, рух child-free.

Психіка жителя мегаполісу піддається постійному негативному впливу. Нервові навантаження виникають в моменти, наприклад, очікування в заторі, довгої дороги на роботу і додому.

У великих містах більше можливостей знайти хорошу й високооплачувану роботу. Крім того, саме в мегаполісах зазвичай розташовані найкращі заклади вищої освіти, і можна отримати якісну освіту, яка дозволить молоді розкрити свої таланти.

Також великі міста можуть похвалитися великою кількістю розваг на будь-який смак і розмір гаманця.

За матеріалами: <http://ua.comments.ua/life/187851-sim-megalopolisiv-svitu-foto.html>.

Завдання 6. Дайте відповіді на запитання до тексту.

1. Як ви розумієте термін «мегаполіс»?
2. Яка історія цього терміна?
3. Яка кількість має бути населення, щоб місто назвали мегаполісом?
4. Які географічні ознаки мають мегаполіси?
5. Який відсоток людей, що живуть в місті, а який тих, хто живе в селі?
6. Чи готові жителі міст постійно розвиватися? Чому?
7. Яка сьогодні є тенденція в сімейному житті містян?
8. У зв'язку з чим виникають нервові навантаження у жителів міста?
9. Яким ви уявляєте майбутній мегаполіс?

Завдання 7. Закінчіть речення.

1. Найбільші сучасні мегаполіси ...
2. Площа мегаполісу сягає ...
3. Надзвичайно важливою проблемою мегаполісів є ...
4. Жителів мегаполісів можна описати так: ...
5. Характерні особливості міста: щільність, ...
6. Причиною збільшення самотніх людей є ...
7. У великих містах більше можливостей знайти ...
8. Найкращі ЗВО знаходяться ...

Завдання 8. Допишіть у речення пропущені слова. Користуйтеся текстом.

1. Сьогодні зникають маленькі села, але _____ нові міста.

2. Населення мегаполісу може складатися з кількох _____ людей.
3. Нині в містах є велика кількість _____ сімей.
4. Причина малодітних родин – це _____ бажання не мати дітей.
5. Нервові _____ виникають під час довгої дороги на роботу чи додому.
6. Містяни майже весь час кудись _____.
7. Жителі міста _____ 24 години на добу.
8. Мегаполіс має багато переваг для _____ життя.

Завдання 9. Визначте, чи правильні твердження. Дайте аргументовану відповідь.

1. Мегаполіси виникають внаслідок злиття сіл, міст, поселень.
2. Мегаполіси утворюються тільки контролювано.
3. Урбанізація є обов'язковим елементом сучасного людського життя.
4. Жителі мегаполісів дуже вірять ЗМІ і виконують усі настанови.
5. У місті змінюється структура шлюбних відносин.
6. Нині жителі міст народжують по троє і більше дітей.
7. Існує рух child-free, який має багато прихильників.
8. Якісна освіта дозволяє молоді розкрити таланти.
9. У великих містах люди переважно завжди працюють і зовсім не розважаються.
10. Мегаполіси існують в Америці, Європі, Азії, Африці.

Завдання 10. Зробіть аналіз прочитаної інформації про сучасні умови життя в мегаполісі. Заповніть таблицю.

Переваги	Недоліки

Завдання 11. Розкажіть про сучасні мегаполіси світу. Використайте слова і словосполучення.

можливості робота темپ життя освіта заклади вищої освіти шлюб, сім'я екологія негативний вплив	комфорт нові професії урбанізація діти здоров'я	тому відповідно як наслідок у результаті унаслідок чого завдяки цьому у такому випадку
---	---	--

Завдання 12. Прочитайте діалоги і визначте, яким ситуаціям вони відповідають: а) розваги великого міста; б) темп життя в сучасному місті; в) час, витрачений на дорогу.

<p>– Марто, чи можемо ми сьогодні піти до лікаря разом?</p> <p>– Ні, це неможливо. Сьогодні я маю бути на роботі цілий день, а потім повезу сина на спортивні змагання. Сергію, я сподівалась, що ти до нас приєднаєшся!</p> <p>– Шкода, у мене теж купа завдань сьогодні. Але болить зуб і я маю потрапити на прийом до стоматолога.</p> <p>– Варто було подзвонити лікареві і запитати, чи він зможе сьогодні тобі приділити час.</p>	<p>– Підкажіть, будь ласка, як мені дістатися виставкового центру. Я щойно приїхав у місто і не орієнтуюсь як слід.</p> <p>– Це не проблема, в сучасних мегаполісах розвинена система транспорту. Вам варто скористатись автобусом і підземним метро.</p> <p>– Дякую. А скільки часу це займе?</p> <p>– Приблизно дві години. Нині дуже важливо, чи поряд робота з житлом містян. Оскільки час на дорогу може займати і годину, і дві, а якщо ще потрапиш у затор, то ще більше. А це не дуже комфортно, як на мене. Тому нині</p>
---	--

<p>– Так, я вже домовився на 16-ту годину.</p> <p>– От і добре. Бажаю успіхів! Нічого не бійся, це лише лікар. А потім ми чекаємо тебе на стадіоні, початок о 18.00.</p>	<p>люди переважно підшуковують роботу поряд зі своїм житлом.</p> <p>– Так, згоден. Мені варто буде підібрати готель поряд з виставковим центром, щоб можна було пішки туди ходити.</p>
<p>– Доброго дня! Це святкова агенція?</p> <p>– Так, слухаємо.</p> <p>– Хочу, щоб ви організували моєму синові свято. У нього скоро день народження. Ми будемо відзначати 10 років.</p> <p>– Це чудово. Ви вже обрали приміщення, де будете святкувати?</p> <p>– Так, ми обрали дитяче кафе «Пінгвін».</p> <p>– Добре, ми можемо його прикрасити аплікаціями та кульками. Крім того, пропоную вам двох наших аніматорів, що організують квест для дітей, а потім продемонструють деякі фокуси.</p> <p>– Згодна. Мені подобається ваша пропозиція.</p>	

Завдання 13. Утворіть діалоги на подані ситуації.

- Ви хочете організувати новорічний корпоратив для співробітників.
- Ви шукаєте роботу і звернулись в агентство.
- Ви плануєте купити подарунки своїм рідним.

Завдання 14. Прочитайте текст і дайте відповіді на запитання до тексту. Використайте конструкцію *що дозволити собі*.

У великому місті легше знайти роботу, є вибір громадського транспорту і вам не обов'язково мати власну машину. Є багато цікавих речей, якими можна зайнятися, і цікавих місць, куди можна піти. Наприклад, ви можете обідати в хороших

ресторанах, бувати в музеях, ходити в театри та на концерти. Якщо ж ви хочете відпочити, то знайдете парк, де можна погодувати качок або просто посидіти на лаві з книжкою. Життя в місті сповнене метушні і дуже різноманітне – вам ніколи не доведеться сумувати.

Проте в кожній позитивній речі є і негативне. Насамперед, якщо у вас не дуже добре оплачувана робота, ви не зможете дозволити собі багато з того, що вам потрібно, тому що життя в місті дороге. Особливо важко знайти гарне й недороге житло. Більш того, громадський транспорт часто буває переповненим і брудним, особливо в години пік, і навіть парки бувають переповненими, особливо в неділю.

Зрештою, міське життя може бути особливо привабливим для молодих людей, яким подобається міська метушня і яким не заважають ні гамір, ні бруд.

1. Що ви можете собі дозволити в місті за умови великої зарплатні?

2. При не дуже оплачуваній роботі, який відпочинок ви можете собі дозволити у місті?

3. Які розваги дозволяє собі сучасна молодь міста?

Завдання 16. Поставте надані слова і словосполучення у відповідні колонки.

Економіка	Культура	Здоров'я

Громадський транспорт, неправильне харчування, урбанізація, визначні місця, якість питної води, житло, рух child-free, стрес, магістраль, цікаві вистави, спілкування, темп життя, нервово навантаження, розваги, робота, медицина на високому рівні, перенаселення, музеї та театри, талант, рівень заробітної плати, забруднене повітря.

Завдання 17. Прочитайте новини про останні події в Україні і світі.

<p>Найдорожче місто світу</p> <p>Аналітичний підрозділ британського журналу Economist Intelligence Unit назвав найдорожче для іноземців місто світового значення. Четвертий рік поспіль ним виявився Сінгапур.</p> <p>Для порівняння вартості життя дослідниками була розглянута ціна на 160 найменувань товарів і послуг, зокрема, на продукти харчування, одяг, товари для будинку, косметику, оренду житла, транспортні витрати, оплату школи і дитячих садочків.</p> <p>Друге місце в рейтингу дісталось Гонконгу, третє у швейцарського Цюріха, потім ідуть японські Токіо</p>	<p>Київ очолив список «найзеленіших» мегаполісів Європи</p> <p>У списку «найзеленіших» міст Європи міського дослідника Філіпа Гартнера Київ посів перше місце в категорії міст Європи з населенням понад два мільйони.</p> <p>Дослідник використав супутникові знімки, до яких застосував метод Індексу нормалізованої різноманітності рослинності, що використовує типи пікселів зі знімків.</p> <p>У дослідженні аналізується площа 8 кв. км біля офіційних центрів міст, аби визначити, чи вона містить рослинність. Загалом було досліджено 43 міста.</p> <p>Містами-лідерами Європи за кількістю зелені, крім Києва, стали Сараєво (Боснія і Герцеговина), Вадуц (Ліхтен-</p>
--	---

та Осака. Єдиним містом Єврозони в рейтингу виявився Париж, який поділив десяте місце зі столицею Данії Копенгагеном.

штейн), Любляни (Словенія), Андора-ла-Велья (Андорра) і Берн (Швейцарія).

Життя в мегаполісі стало менш привабливим

Більшість українців живуть у власних квартирах (52%). Але багато з них мріють про котеджі та таунхауси. Такі результати дослідження, проведеного експертами сайта Rivnist.ua серед 50 тисяч відвідувачів.

Однак 47,5% респондентів хотіли б мати заміський будинок. Ще 37,5% як ідеальний варіант розглядають змінне проживання в місті чи на дачі.

На запитання «Що могло б стати для вас аргументом для переїзду за місто?» більшість учасників дослідження відповіли, що для них важливі: зручність розташування котеджу, екологія, кількість квадратних метрів і навіть зручне паркування.

<http://svitua.com.ua/news/201711/5784-fahivci-nazvaly-naydorozhche-misto-svitu>

<https://www.unian.ua/ecology/2261579-kijiv-viznali-nayzelenishim-megapolisom-evropi.html>

<http://www.rivnist.in.ua/news/2014/10/18/6984>

Харчування жителів міста

Життя в мегаполісі динамічне і мінливе. Велике місто вимагає особливого образу життя і харчової адаптації. Незмінним залишається лише прагнення бути здоровим і залишатися в гарній фізичній формі. Житель міста часто їсть нерегулярно, одноманітно і схильний до переїдання в другій половині дня. Як наслідок, в організмі виникає нестача вітамінів, біологічно значущих елементів та інших корисних речовин.

Дієтолог Галина Незговорова озвучила основні принципи правильного харчування. До них належать: регулярність прийому їжі, різноманітність, помірність в кількості (кількість енергії, що надходить у калоріях, має дорівнювати енергії, що витрачається протягом дня), використання якісних продуктів харчування та інше.

https://ukr.segodnya.ua/lifestyle/food_wellness/kak-pitatsya-zhitelyam-megapolisov-sovety-dietologa-1091522.html

Завдання 18. Напишіть короткий твір про життя в мегаполісі. Використайте групи слів:

- потенціал: економічний, науковий, інтелектуальний, концентрація, люди, великі міста, продуктивні сили;
- інфраструктура: промисловість, наука, освіта, адміністративні функції, поділ праці, професії, технічний та інтелектуальний рівень, кваліфіковані працівники;
- послуги: високий рівень, різноманіття, культурне життя;
- транспорт: насиченість, швидкість, індивідуальний і суспільний транспорт, розв'язки, магістралі, метрополітен (наземний, підземний);
- екологія: атмосфера, забруднення, вода, викиди промислових газів, шум, хімізація побуту, шкідливі звички.

Завдання 19. Розкажіть про сучасні умови життя в мегаполісах вашої країни. Які є переваги і недоліки проживання у великих містах вашої країни?

Тема 2. Транспортна система сучасного Києва

Завдання 1. Доберіть до підкреслених слів синоніми. Використайте слова з довідки.

1. Головним завданням транспортної системи міста є швидкий доступ до будь-якої точки.

2. Надзвичайно важливий технічний стан рухомого складу.

3. Сьогодні влада модернізує вагони метрополітену.

4. Пасажири надають перевагу метрополітену, а не автобусам.

5. На карті міста можна відстежити рух автобусів, тролейбусів і трамваїв.

6. GPS відстеження транспорту – це вже реальність нині.

7. Влада і надалі розширюватиме тротуари.

Довідка: транспорт, пересування, першочерговий, осучаснити, доріжка для пішоходів, пріоритет, моніторинг.

Завдання 2. З поданими словами утворіть словосполучення:

віддзеркалювати / віддзеркалити (кого? що? у чому?)

впроваджувати / впровадити (кого? що? у що? для чого?)

передбачати / передбачити (що? у чому? з якою метою?)

здійснювати / здійснити (що? для чого?)

обладнувати / обладнати (що? чим?)

Завдання 3. Знайдіть відповідності.

Фунікулер –	пасажирський транспортний засіб, обладнаний електродвигуном (одним або декількома), що безпосередньо отримує електричну енергію від зовнішнього джерела за допомогою контактної мережі.
Метрополітен –	рейковий транспортний засіб з канатною тягою для перевезення людей або вантажів по крутій трасі.
Трамвай –	рейковий наземний вид публічного маршрутного міського транспорту, переважно вуличний.
Тролейбус –	вид комерційного громадського транспорту.
Автобус –	вид міського (зазвичай) громадського транспорту, фактично варіант залізниці. Лінії прокладають окремо від вуличного транспорту: найчастіше в тунелях, іноді на естакадах чи просто наземно.
Маршрутне таксі –	моторвагонний рухомий склад, який розміщують бортові електродвигуни, що отримують енергію із контактної мережі або від акумуляторних батарей. Потяги формуються з моторних і причіпних вагонів. Головні і хвостові вагони мають кабіни керування.
Легкове таксі –	великий автомобіль з кількістю місць для сидіння більше дев'яти з місцем водія включно, який за своєю конструкцією та обладнанням призначений для перевезення пасажирів.
Електропоїзд –	засіб комерційного громадського транспорту, використовується для перевезення пасажирів і вантажів у будь-яке вказане місце.

Завдання 4. Продовжіть перелік технічних засобів, що використовуються в сучасному місті.

Транспорт: метрополітен, фунікулер, ...

GPS моніторинг: інформація про рух, ...

Засоби контролю: компостер, ...

Потреби пішоходів: ...

Завдання 5. Прочитайте текст. Якими видами транспорту Ви користуєтесь?

Сучасний ритм життя висуває високі вимоги до рівня мобільності населення. Першочерговим завданням транспортної мережі великого міста є забезпечення зручного та швидкого доступу до місця роботи, сфери обслуговування, культурних та освітніх закладів, тому Київська міська державна адміністрація цілеспрямовано здійснює політику поетапного створення оптимальної для міста транспортної інфраструктури, орієнтованої на реалізацію інтересів споживачів транспортних послуг.

Найголовнішою передумовою ефективного функціонування міського громадського транспорту є кількість і технічний стан рухомого складу. Проблема, в першу чергу, полягає в оновленні (модернізації) та поповненні парку тролейбусів, трамваїв, автобусів і вагонів метрополітену до об'єктивно необхідного рівня.

У столиці України функціонує розвинена мережа громадського пасажирського транспорту. Перевезення пасажирів здійснюється практично всіма його видами: метрополітеном, трамваями, тролейбусами, автобусами та легковими таксі і фунікулером. З 2011 року курсують приміські електропоїзди. Зростає автомобільний парк: у м. Києві налічується понад один млн постійно зареєстрованих автомобілів, їхня кількість щороку збільшується. Крім того, щодня у столицю заїжджає до 200 тис. автомобілів.

У межах міста діє міжнародний аеропорт «Київ» (Жуляни). Знаходиться на відстані 8 км до центру міста. А недалеко від Києва діє міжнародний аеропорт «Бориспіль», до якого можна дістатися приміським електропоїздом.

У відсотковому співвідношенні кількість перевезених пасажирів, щоденно в середньому складає: автобусами – 17,1 %; трамваями – 9,4%; тролейбусами – 14,6 %; маршрутними таксі – 21,9 %; метрополітеном – 37,0 %.

У середньому за добу в місті перевозять близько 4 мільйонів пасажирів.

Пріоритетне місце в системі транспортних потоків Києва посідає і посідатиме надалі метрополітен. Слід зазначити, що підвищення ролі метрополітену віддзеркалює загальносвітові тенденції розвитку міського транспорту. Навіть у столицях високорозвинених країн, що тривалий час орієнтувалися на переважний розвиток індивідуального автотранспорту, останнім часом було визнано за необхідне забезпечити першочерговий розвиток швидкісних видів громадського транспорту, зокрема метрополітену. У подальшому пріоритет надаватиметься також розвитку трамвайних ліній, як екологічно чистого виду транспорту.

Мешканців Києва вже не здивуєш тим, що просто за допомогою смартфона на карті міста можна бачити пересування автобусів, тролейбусів і трамваїв.

Надійний партнер із впровадження масштабних проєктів для державного сектора – компанія Venish GPS – лідер у сфері телематики, систем безпеки і GPS моніторингу транспорту. У сфері комунального пасажирського транспорту Venish GPS реалізувала успішні проєкти в Києві, Одесі, Миколаєві та Харкові, впровадивши спеціалізовані системи автоматизованого управління і контролю за роботою транспорту, диспетчерського управління і надання городянам інформації про рух транспорту.

«Розумні» зупинки передбачають наявність електронного табло, на якому відображається необхідна інформація про

маршрути, і часу очікування до прибуття найближчого транспорту, системи звукового оповіщення та екстреного зв'язку з оператором call-центру.

Так, у Києві планують вивести на дороги сучасні маршрут-ки з обладнанням для електронного квитка. Щодо вимог – буде вимога Євро-5, також маршрутні автобуси повинні бути обладнані GPS-трекерами, щоб пасажирів відслідковували час і маршрут, і валідаторами – пристроями для зчитування електронного квитка, щоб люди могли карткою проїзним чи банківською картою заплатити, а водії мати формений одяг.

Особлива увага приділяється пристосуванню вулиць та площ міста для потреб людей. Це означає, що триватимуть роботи з розширення тротуарів, пішохідних ділянок, здійснюватиметься контроль за рухом транспорту, реконструкція та поліпшення обладнання вулиць освітленням, зеленими насадженнями, фонтанами.

За матеріалами: <https://www.w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=Єpf3511=47986Єpf354ol=271378>

Завдання 6. Дайте відповіді на запитання до тексту.

1. У чому полягає головне завдання сучасної транспортної мережі міста?
2. Які фактори впливають на ефективне функціонування міського транспорту?
3. Скільки видів транспорту діє в Києві?
4. Який з них перевозить найбільшу кількість пасажирів?
5. Які технічні можливості надає компанія Benish GPS?
6. Чи Ви бачили валідатори в транспорті? Якому?
7. Що в майбутньому планує зробити влада для покращення умов пішоходів?

Завдання 7. Закінчіть речення.

1. Рухомий склад Києва здійснює швидкісний доступ до ...
2. Важливими факторами сучасного транспорту є кількість і ...

3. Зростає автомобільний парк Києва, щороку ...
4. Підвищення ролі метрополітену віддзеркалює ...
5. Benish GPS впровадила спеціалізовані системи автоматизованого ...
6. У Києва планують вивести модернізовані маршрутки з ...
7. Влада міста здійснює контроль за рухом транспорту, ...

Завдання 8. Допишіть у речення пропущені слова. Користуйтеся текстом.

1. Сучасна влада активно _____ рухомий склад Києва.
2. До міжнародного аеропорту «Бориспіль» можна дістатися _____.
3. За добу в Києві перевозять близько 4 _____ пасажирів.
4. Екологічно чистий вид транспорту – це _____.
5. За допомогою смартфона можна _____ рух автобусів, тролейбусів.
6. У Києві впровадили спеціалізовані системи _____ управління роботи транспорту.
7. На електронних табло відображається необхідна _____ про маршрути і час очікування.
8. Водії матимуть _____ одяг.
9. Влада займається _____ та _____ обладнанням вулиць.

Завдання 9. Визначте, чи правильні твердження. Дайте аргументовану відповідь.

1. Сьогодні люди мало користуються громадським транспортом, а переважно своїм автопарком.
2. Сучасна влада міста не приділяє уваги проблемам транспортної системи.
3. Жодні міжнародні компанії не залучаються до роботи з модернізації транспортної системи міста.

4. Громадяни можуть обрати зручний вид транспорту та знайти всю інформацію про нього в інтернеті.

Завдання 10. Зробіть аналіз прочитаної інформації. Заповніть таблицю.

Види транспорту	Відсоток їх використання	Осучаснення

Завдання 11. Розкажіть про транспортну систему Києва. Використайте слова і словосполучення.

зручність рухомий склад електронний квиток різноманіття оновлюватися реконструкція пересування	швидкість щороку пріоритет	тобто іншими словами при цьому при цьому точніше
--	----------------------------------	--

Завдання 12. Прочитайте діалоги і визначте, яким ситуаціям вони відповідають: а) велопрогулянка Києвом; б) сучасні технічні засоби в транспорті; в) відкриття руху електропоїзду з вокзалу до аеропорту.

– Доброго дня! А Вам відомо про швидке залізничне сполучення з аеропортом «Бориспіль»?	– Олю, я вчора гуляла містом. Була дуже здивована. Ми бачили пішохідні доріжки, гарні квітники, фонтани, вказівники вулиць та будинків.
--	---

<p>– Добрий день! Так, чула в новинах, що вже запущена нова лінія. З центрального залізничного вокзалу Києва до терміналу аеропорту можна доїхати за 35 хвилин.</p> <p>– А яка вартість квитка?</p> <p>– Орієнтовно 80-120 гривень.</p> <p>– Це дуже зручно. Оскільки аеропорт за рік перевозить 7-8 млн пасажирів. А тепер ще є зручний і доступний спосіб дістатися терміналів.</p>	<p>– Так, Київ надзвичайно красиве місто, городяни піклуються про його стан.</p> <p>– А ще ми бачили велодоріжки і навіть плакати з веломаршрутами по Києву. Це надзвичайно корисно.</p> <p>– Велосипед можна взяти на прокат, це коштує 30 гривень на день.</p> <p>– Ми бачили туристів на цих блакитних велосипедах. Тепер знатиму як провести наступні вихідні.</p>
<p>– Чи можемо ми сплатити за проїзд у трамваї банківською карткою?</p> <p>– Так, звичайно. Уже встановлені сучасні валідатори, які зчитують електронний квиток (як в метро) чи банківську карту.</p> <p>– Надзвичайно зручно і головне, що відстань, яку ми проїдемо неважлива. Сплачуємо лише разову поїздку.</p> <p>– Гарно провести день!</p> <p>– Дякуємо!</p>	

Завдання 13. Утворіть діалоги на подані ситуації.

- Ви заблукали в місті, запитуєте як доїхати до центру.
- Ви плануєте цілий день гуляти містом і піднятися фунікулером угору.
- Ви виїжджаєте з країни й обмірковуєте як і за скільки ви можете дістатися аеропорту.

Завдання 14. Прочитайте текст і дайте відповіді на запитання до тексту. Використайте конструкцію *хто вказує на що*.

Завдяки американському вченому і винахідникові Ілону Маску надшвидкісні вакуумні поїзди Hyperloop останнім часом наробили багато шуму. Інтернет рясніє новинами про те, де і коли незабаром можуть з'явитися потяги майбутнього, швидкість яких майже вдвічі перевищує швидкість літака. Міністерство інфраструктури України опублікувало повідомлення про те, що запустити надшвидкісну транспортну мережу можуть і в Україні.

Hyperloop – це пневматичний потяг, який переміщається по надземному трубопроводу. Самі «вагони» – це пасажирські капсули, розташовані всередині труби. Система Hyperloop поміщає капсули в транспортний тунель з відкачаним звідти повітрям і прагне розігнати їх до дуже високої швидкості – 1200 кілометрів на годину. Це в півтора рази вище швидкості пасажирського літака Boeing-737 з його ~800 км/год. Передбачається, що самі капсули працюватимуть на сонячних батареях.

У середині жовтня Маск отримав перший офіційний дозвіл на будівництво повноцінної траси Hyperloop. Ділянка протяжністю 10,3 милі (приблизно 16,58 км) повинна зв'язати околицю Балтімора з територією Ганновер (штат Меріленд, США). Очікується, що дорога стане надалі частиною маршруту Вашингтон – Нью-Йорк із зупинками в Балтіморі і Філадельфії. Траса буде будуватися в підземному виконанні.

За матеріалами: <https://economics.unian.ua/transport/10016210-intriga-z-hyperloop-v-ukrajini-shcho-vidomo-pro-nadshvidkisni-vakuumni-potyagi-ilona-maski-foto-video.html>

1. На думку розробників, яку швидкість можуть розвивати вакуумні поїзди?

2. Яка думка працівників Міністерства інфраструктури України про цей вид транспорту?

3. Який вид палива буде використовувати вакуумний поїзд?

4. Хто планує побудувати першу підземну трасу для вакуумних поїздів і де?

Завдання 15. Доведіть свою позицію щодо наступних тверджень.

1. Сучасний транспорт Києва надзвичайно комфортний і зручний.

2. Власне авто не замінить жоден транспорт.

3. Сьогодні є можливість швидко і комфортно дістатися аеропорту.

4. Влада міста піклується і про пішоходів, і про велосипедистів.

5. Можливо, і в Україні скоро їздитиме вакуумний поїзд.

6. Транспорт майбутнього: наземний чи підземний, швидкий чи надшвидкий.

Завдання 16. Поставте слова у відповідні колонки. Посортуйте речі та явища, які необхідні різним людям.

Пасажирам	Пішоходам	Велосипедистам

Швидкий доступ, технічний стан транспорту, квітники, велодоріжка, освітлення вулиць, метрополітен, поїзд, тротуар, таксі, фунікулер, велосипед, трамвайні лінії, фонтани, аренда, онлайн відстеження руху транспорту, плакати з маршрутами, електронне табло, світлофор, розширення пішохідних ділянок, вакуумний поїзд.

Завдання 17. Прочитайте новини про останні події в Україні і світі.

Британська компанія Citymapper запускає нову транспортну послугу Smart Ride. Розробники обіцяють об'єднати в ній переваги трьох видів транспорту: фіксовані зупинки, як у автобуса, можливість замовити поїздку, як в таксі, та єдину транспортну мережу, як в метро.

Як повідомляє The Guardian, компанія вже отримала ліцензію від транспортного відомства Лондона. Документ дає Citymapper право управляти транспортною мережею з автомобілів, що вміщують до 8 осіб. Компанія буде самостійно встановлювати маршрути, причому змінювати їх можна буде протягом дня. Одного чітко встановленого маршруту та плану зупинок в системі Smart Ride не буде.

У додатку Citymapper з лютого з'явиться нова функція Smart Ride. З її допомогою жителі Лондона зможуть замовляти міні-автобуси з фіксованим маршрутом і добиратися до пункту призначення в компанії інших людей.

Зазначається, що встановити ліміт місткості на 8 осіб компанії довелося через вимоги транспортного відомства. У Лондоні перевізник, який возить більше 9 осіб, повинен чітко дотримуватися встановленого маршруту і розкладу. Будь-які зміни потрібно вносити офіційно і чекати підтвердження як мінімум тиждень.

Перехід на модель виклику громадського транспорту на вимогу стає нормою в багатьох містах. Така система в перспективі дозволить скоротити затори і поліпшити екологію.

У Києві на початку 2019 року планується запуск системи електронного квитка. Про це заявив директор Департаменту інформаційно-комунікаційних технологій Юрій Назаров, повідомили в прес-службі Київської міської державної адміністрації. Відзначається, що тестування системи проходило в 2018 році. Фахівці перевірили працездатність

системи, справність валідаторів, чи витримує система навантаження. Тестування проводилося за участю внутрішніх фахівців. Назаров повідомив, що пасажирів можуть купляти як електронний квиток, так і звичайні квитки. Дія квитка буде поширюватися на всі види громадського транспорту на основі безконтактної електронної пластикової карти (транспортної карти), QR-коду для одноразової оплати проїзду в електронному або паперовому вигляді.

Автомобілі, велосипеди, байки та навіть човни – їх усіх на виставці в Мюнхені об'єднує слово – електро. Новітні технології тут не просто в планах, а вже впроваджені в життя. Головна мета – зробити нашу планету чистою. Та не менше значення розробники електрокарів надають і дизайну своїх автівок.

Не в майбутньому, а вже зараз на воду виходять електро-човни. Заряд двигуна звісно обмежений – до 30 км/год. Але ексклюзивність – ще одна унікальна перевага цього водного транспорту.

На революцію у світі мотоциклів замахнувся Хуан Варнке. Він виробляє байки з електродвигуном. На закиди, що справжній мотоцикл повинен «гарчати» відповідає – тиша теж має свої переваги.

Швидкість та екологічність – головні переваги сучасного транспорту з електродвигуном. На виставці можна розім'ятися, проїхавшись на велосипеді, у рамі якого – акумулятори. Педаль все ж крутити треба.

Транспорт з електродвигуном – задоволення не з дешевих – зізнаються виробники. Та ресурси планети не безмежні, тож з часом ці технології стануть масовими.

До слова, у США показали електричні позашляховики з 6 дверима.

<https://ukr.segodnya.ua/kyiv/ktransport/elektronnyy-bilet-nachnet-deystvovat-v-kyeve-s-novogo-goda-1201471.html>

<https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2408926-u-londoni-shrestili-avtobus-i-taksi.html>

<https://fakty.com.ua/ua/videos/transport-majbutnogo-u-nimechchyni-predstavily-nebacheni-elektromobili/>

Завдання 18. Напишіть короткий лист другові про ваші переживання в Києві. Використайте групи слів:

- зручність сучасного транспорту (швидкий доступ, кількість транспорту, комфортність, технічні досягнення);
- технічні можливості (відстеження транспорту в Інтернеті, електронні табло, оплата банківською картою);
- модернізація рухомого складу (нові вагони, трамваї, тролейбуси, автобуси, використання екологічно чистих видів транспорту, формений одяг водіїв);
- покращення умов для пішоходів (обладнання та освітлення вулиць, тротуарів, вказівники та ін.)

Завдання 19. Розкажіть про сучасну транспортну систему вашої країни. Які нові технології використовуються сьогодні у транспорті вашої країни?

Тема 3. Державні установи України

Завдання 1. Доберіть до підкреслених слів синоніми. Використайте слова з довідки.

1. Депутатів Верховної Ради обирають шляхом секретного голосування.

2. Бюджет держави формується на основі чесного розподілу коштів.

3. Витрати держави на суспільні потреби збільшуються щороку.

4. Кабінет Міністрів здійснює управління об'єктами державної власності відповідно до закону.

5. Кабінет Міністрів забезпечує діяльність митної справи та узгоджує роботу міністерств.

6. Національний банк забезпечує стабільність валюти України.

7. Верховна Рада – це 450 народних депутатів.

Довідка: видатки, згідно (з чим?), таємний, координувати, прикордонний, грошова одиниця, неупереджений, парламент.

Завдання 2. З поданими словами утворіть словосполучення: спрямовувати / спрямувати (кого? що? куди?)

_____ визначати / визначити (кого? що? чим? з якою метою?)

_____ перешкоджати / перешкодити (кому? чому? яким чином?)

_____ досягати / досягнути (кого? чого? у чому?)

_____ звітувати / відзвітувати (кому? чому? про що?)

Завдання 3. Знайдіть відповідності.

Народним депутатом може бути	вищий орган виконавчої влади.
Кабінет Міністрів України –	Прем'єр-міністра України.
Верховна Рада України є	цінову стабільність у державі.
Верховна Рада призначає	громадянин України старший за 21 рік.
Конституція України визначає функціонування	єдиним органом законодавчої влади.
Національний банк забезпечує	голову Національного банку України.

Завдання 4. Продовжіть перелік елементів, характерних для кожної установи.

Верховна Рада: законодавча влада, депутат, ...

Кабінет Міністрів: уряд, ...

Національний банк України: валюта, ...

Завдання 5. Прочитайте текст. Як вам здається, чи збігаються функції державних установ України і вашої країни?

Єдиним органом законодавчої влади в Україні є парламент – Верховна Рада України.

Конституційний склад Верховної Ради України – чотириста п'ятдесят народних депутатів України, які обираються на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування строком на п'ять років.

Народним депутатом України може бути обрано громадянина України, який на день виборів досяг двадцяти одного року, має право голосу і проживає в Україні протягом останніх п'яти років.

Бюджетна система України будується на засадах справедливого і неупередженого розподілу суспільного багатства

між громадянами і територіальними громадами. Виключно законом про Державний бюджет України визначаються будь-які видатки держави на загальносуспільні потреби, розмір і цільове спрямування цих видатків.

Кабінет Міністрів України є вищим органом у системі органів виконавчої влади.

Кабінет Міністрів України відповідальний перед Президентом України і Верховною Радою України, підконтрольний і підзвітний Верховній Раді України у межах, передбачених Конституцією.

Кабінет Міністрів України у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, а також указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України.

Прем'єр-міністр України призначається Верховною Радою України за поданням Президента України.

Кабінет Міністрів України:

1) забезпечує державний суверенітет і економічну самостійність України, здійснення внутрішньої і зовнішньої політики держави, виконання Конституції і законів України, актів Президента України;

2) вживає заходів щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина;

3) забезпечує проведення фінансової, цінової, інвестиційної та податкової політики; політики у сферах праці й зайнятості населення, соціального захисту, освіти, науки і культури, охорони природи, екологічної безпеки і природокористування;

4) розробляє і здійснює загальнодержавні програми економічного, науково-технічного, соціального і культурного розвитку України;

5) забезпечує рівні умови розвитку всіх форм власності; здійснює управління об'єктами державної власності відповідно до закону;

6) розробляє проєкт закону про Державний бюджет України і забезпечує виконання затвердженого Верховною Радою України Державного бюджету України, подає Верховній Раді України звіт про його виконання;

7) здійснює заходи щодо забезпечення обороноздатності і національної безпеки України, громадського порядку, боротьби зі злочинністю;

8) організовує і забезпечує здійснення зовнішньоекономічної діяльності України, митної справи;

9) спрямовує і координує роботу міністерств, інших органів виконавчої влади.

Національний банк України є центральним банком України, особливим центральним органом державного управління, юридичний статус, завдання, функції, повноваження і принципи організації якого визначаються Конституцією України, Законом України «Про Національний банк України».

Основною функцією Національного банку є забезпечення стабільності грошової одиниці України. При виконанні своєї основної функції Національний банк має виходити із пріоритетності досягнення та підтримки цінової стабільності в державі. Національний банк у межах своїх повноважень сприяє стабільності банківської системи за умови, що це не перешкоджає досягненню та підтримки цінової стабільності в державі. Національний банк також сприяє додержанню стійких темпів економічного зростання та підтримує економічну політику Кабінету Міністрів України за умови, що це не перешкоджає досягненню цінової стабільності та стабільності банківської системи.

Завдання 6. Дайте відповіді на запитання до тексту.

1. Який орган представляє законодавчу владу України?
2. Який орган представляє виконавчу владу?
3. Хто може бути обраний народним депутатом України?
4. Хто пропонує особу на посаду Прем'єр-міністра України?
5. Які функції виконує Кабінет Міністрів?

6. Яким документом визначається робота Національного банку?

7. Яка основна функція Національного банку України?

Завдання 7. Закінчіть речення.

1. Народні депутати України обираються на основі ...

2. Народним депутатом може бути громадянин, який останні 5 років ...

3. Бюджетна система України базується на засадах ...

4. Кабінет Міністрів України відповідальний перед ...

5. Кабінет Міністрів забезпечує проведення фінансової, ...

6. Вищий орган виконавчої влади розробляє програми економічного, ...

7. Національний банк України ...

8. Національний банк сприяє стабільності банківської системи за умови, ...

Завдання 8. Допишіть у речення пропущені слова. Користуйтеся текстом.

1. Народних депутатів України обирають на _____ років.

2. Бюджетна система України базується на основі _____ розподілу коштів.

3. Закон про Державний _____ визначає видатки держави на суспільні потреби.

4. Кабінет Міністрів забезпечує державний суверенітет і _____ самостійність України.

5. Кабмін забезпечує рівні умови розвитку всіх форм _____.

6. Конституція України визначає юридичний статус, завдання, функції _____.

7. Національний банк підтримує _____ політику Кабміну.

8. Кабінет Міністрів забезпечує здійснення _____ діяльності України.

Завдання 9. Визначте, чи правильні твердження. Дайте аргументовану відповідь.

1. Верховна Рада розробляє проєкт закону про Державний бюджет.

2. Кабінет Міністрів здійснює програми економічного, науково-технічного, соціального і культурного розвитку України.

3. Конституція України є збіркою основних законів країни.

4. Національний банк має кілька важливих функцій.

Завдання 10. Зробіть аналіз прочитаної інформації. Визначте головні функції кожної держустанови. Заповніть таблицю.

Парламент	Кабінет Міністрів	Національний банк

Завдання 11. Розкажіть про вибори до державних органів влади України. Використайте слова і словосполучення.

орган влади президент 450 депутатів таємне голосування вік громадянство строком на рівне виборче право право голосу Прем'єр-міністр	з одного боку з іншого боку навпаки у той же час як на відміну від
--	--

Завдання 12. Прочитайте діалоги і визначте, яким ситуаціям вони відповідають: а) співпраця органів влади; б) банківська система України.

<p>– Доброго дня! Ви вже чули, що Національний банк оприлюднив фінансові результати найбільших банків України.</p> <p>– Доброго! Та ви що? Ні, ми ще не чули. І які ж результати?</p> <p>– Найбільш збитковими назвали «Приватбанк», «Промінвестбанк», «ВТБ».</p> <p>– Так, але ж не вся банківська система України відпрацювала збитково.</p> <p>– Звичайно, найбільший обсяг прибутку отримали «Райффайзен Банк Аваль», «УкрСиббанк», «Креді Агріколь Банк».</p>	<p>– Вам не здається, що державні органи влади тісто взаємодіють між собою?</p> <p>– Так, згоден. Верховна Рада визначає закони, за якими функціонує все в державі. Наприклад, парламент утворює бюджет країни, а Кабінет Міністрів його планує, а потім звітує про його виконання.</p> <p>– Президент подає особу на посаду Прем'єр-міністра, потім Верховна Рада його утворює, а, в свою чергу, Прем'єр-міністр потім формує склад Кабінету Міністрів.</p> <p>– А ще Національний банк, який підтримує економічну політику Кабміну України.</p>
--	---

Завдання 13. Утворіть діалоги на подані ситуації.

- Вам пропонують стати кандидатом у народні депутати.
- Дії Національного банку по зміцненню валюти. Чи всі вони вірні, на вашу думку?
- Вас обрали президентом України. Які ваші дії?

Завдання 14. Прочитайте текст і дайте відповіді на запитання до тексту. Використайте конструкції *відповідно до (чого?)*, *згідно з (чим?)*.

А К Т

ПРОГОЛОШЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

Виходячи із смертельної небезпеки, яка нависла була над Україною в зв'язку з державним переворотом в СРСР 19 серпня 1991 року,

- продовжуючи тисячолітню традицію державотворення на Україні,

- виходячи з права на самовизначення, передбаченого Статутом ООН та іншими міжнародно-правовими документами,

- здійснюючи Декларацію про державний суверенітет України, Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки урочисто

п р о г о л о ш у є

н е з а л е ж н і с т ь **У к р а ї н и** та створення самостійної української держави - УКРАЇНИ.

Територія України є неподільною і недоторканою.

Віднині на території України мають чинність виключно Конституція і закони України.

Цей акт набирає чинності з моменту його схвалення.

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

24 серпня 1991 року

Після проголошення 24 серпня 1991 року незалежності України одразу постало питання про ліквідацію в республіці радянської системи органів державної безпеки і створення нових державних інституцій, покликаних захистити її суверенітет та вирішувати інші завдання у сфері забезпечення національної безпеки.

Одним із перших кроків на цьому шляху стало створення комісії з розроблення Концепції органів державної безпеки України. Враховуючи її напрацювання, а також роботу Комісії Верховної Ради з реорганізації органів державної безпеки, 20 вересня 1991 року парламент ухвалив постанову «Про створення Служби національної безпеки України» (СНБ України). Цією ж постановою ліквідовано Комітет державної безпеки УРСР.

На початковому етапі побудови цього органу було призначено керівництво Служби та її основних структурних підрозділів. Протягом вересня 1991 року – лютого 1992 року розроблено і затверджено штати підрозділів центрального апарату Служби, СНБ Кримської АРСР, регіональних органів, органів військової контррозвідки та Інституту підготовки кадрів СНБ України. Далі розпочалося комплектування їх особового складу, який прийняв присягу на вірність українському народу.

Діяльність особового складу СНБ України спрямовувалась на вирішення найважливіших питань державної безпеки й інформаційно-аналітичного забезпечення керівництва країни.

1. Коли було проголошено незалежність України?
2. Згідно з яким документом територія України є неподільною і недоторканою?
3. Одне з перших питань після проголошення незалежності було створення державних інституцій, покликаних захистити її суверенітет. Чому?
4. Відповідно до якого документа було ліквідовано Комітет держбезпеки УРСР?

Завдання 15. Доведіть свою позицію щодо наступних тверджень.

1. Акт про незалежність України був важливим документом.

2. Територія незалежної України є неподільною і недоторканою.

3. Верховна Рада після проголошення незалежності ухвалила постанову «Про створення Служби національної безпеки України».

4. Комплектували цю структуру особовим складом, який прийняв присягу на вірність українському народу.

5. Діяльність СНБ України спрямована на забезпечення держбезпеки й інформаційно-аналітичного керівництва країни.

Завдання 16. Поставте тези у відповідні колонки.

Національний банк України	Кабінет Міністрів	Служба національної безпеки України

1. Забезпечує економічну самостійність України.
2. Організовує діяльність митної справи України.
3. Забезпечує стабільність банківської системи України.
4. Забезпечує керівників держави важливою інформацією.
5. Звітує Верховній Раді про виконання держбюджету.
6. Вирішує найважливіші питання державної безпеки.
7. Уживає заходів щодо забезпечення прав і свобод людини.
8. Забезпечує стабільність валюти України.

9. Забезпечує проведення політики в галузі екологічної безпеки і природокористування.

10. Сприяє додержанню стійких темпів економічного зростання.

Завдання 17. Прочитайте новини про останні події в Україні і світі.

Україна стала повноправним членом Міжнародного агентства з відновлюваних джерел енергії (IRENA).

Про це повідомляється на Урядовому порталі.

«Україна набула статусу повноправного члена Міжнародного агентства з відновлюваних джерел енергії», – зазначається у повідомленні.

Для України приєднання до IRENA означає вихід на міжнародну арену гравців ринку відновлюваної енергетики. Це, безперечно, покращення інвестиційного іміджу держави, широкі можливості залучення найкращих світових практик та технологій, а головне – «зелених» інвестицій.

Участь України в IRENA дозволить: подавати заявки до Фонду розвитку Абу-Дабі щодо отримання пільгових кредитів на «зелені» проєкти (під 1-2 % терміном до 20 років, включаючи 5-річний пільговий період, за умови співфінансування 50% вартості проєкту); тісно та плідно співпрацювати із розвинутими державами; мати доступ до передових досліджень, практик та технологій щодо використання відновлюваних джерел енергії; збільшувати інвестиції у вітчизняну відновлювану енергетику; удосконалювати законодавчу базу та розробляти ефективні механізми стимулювання розвитку «чистої» енергетики.

Крім цього, Україна буде офіційним учасником щорічних засідань Асамблеї IRENA, де законодавці та підприємці понад 150 країн світу визначають курс подальших дій та рішень заради зменшення енергозалежності та розвитку «чистої» енергетики.

Молдова, Україна і Грузія підписали спільну декларацію про регіональну безпеку та перспективи європейської інтеграції трьох держав. Підписання відбулося в рамках міжпарламентської конференції «Республіка Молдова, Грузія і Україна: Східне партнерство і сучасні виклики безпеці», повідомляє «Укрінформ».

На зустрічі обговорювалися питання синхронізації дій для протидії регіональним викликам безпеки, а також проблем у сфері оборони, енергетичної інфраструктури та поглиблення процесів європейської інтеграції.

Перша міжпарламентська конференція організована за ініціативою голів парламентів Молдови (Андріан Канду), України (Андрій Парубій) та Грузії (Іраклій Кобахідзе) у співпраці з Атлантичною Радою.

<https://glavcom.ua/economics/finances/ukrajina-stala-povnopравnim-chlenom-mizhnarodnogo-agentstva-iz-zelenoji-energetiki-476367.html>

<https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/2414264-ukraina-moldova-i-gruzia-pidpisali-deklaraciju-pro-perspektivi-evrointegracii.html>

Завдання 18. Напишіть короткий твір про державні установи України. Використайте групи слів:

- органи влади (парламент, уряд, президент, Кабінет Міністрів);
- Верховна Рада (депутати, закони, бюджет, вибори);
- Кабінет Міністрів (фінансова, екологічна, освітня та ін. політики);
- Служба національної безпеки України (здійснення державного захисту, безпека, інформаційно-аналітична діяльність).

Завдання 19. Розкажіть про сучасні державні установи у вашій країні. Чим вони відрізняються від українських?

Тема 4. Сучасне житло України. Традиції та новаторство

Завдання 1. Доберіть до підкреслених слів синоніми. Використайте слова з довідки.

1. У «розумному будинку» побутові прилади вмикаються самостійно.
2. У 50-их роках уперше з'явилась убудована техніка.
3. Система клімат-контроль регулює пристроями, що відповідають за опалення.
4. Клімат-контроль реагує на погоду за вікном.
5. Охоронна система попереджає господаря про проникнення.
6. Головна перевага «розумного будинку» – це зручність.
7. Технічне обладнання спрощує життя людей.

Довідка: комфорт, техніка, технічне обладнання, сигналізація, робить легшим, система опалення, захований, керувати.

Завдання 2. Прочитайте значення слова «розумний» і дайте відповідь на запитання: Як ви розумієте вислів «розумний будинок»?

1. Який має ясний розум або знання.
2. Який керується штучним інтелектом.

Завдання 3. З поданими словами утворіть словосполучення:

відчиняти / відчинити (що? з якою метою?)

регулювати / зрегулювати (що? чим?)

реагувати / зреагувати (на кого? на що?)

уникати / уникнути (кого? чого?)

імітувати / зімітувати (що? з якою метою?)

Завдання 3. Знайдіть відповідності.

Клімат-контроль	вмикає музичний центр.
Система «розумний будинок»	імітує присутність господаря.
Охоронна система	сповіщає господаря про проникнення у приміщення.
Технічне обладнання	визначає рівень температури.

Завдання 4. Продовжіть перелік техніки, що використовується в сучасному житті.

Кухня: мікрохвильова піч, ...

Кімната: кондиціонер, ...

Ванна: бойлер,

Система керування технікою: смартфон, ...

Завдання 5. Прочитайте текст. Як на вашу думку, система «розумний будинок» – це наше майбутнє чи ні?

«Розумний будинок»

Будинок, в якому самі відчиняються двері, вмикаються побутові прилади, регулюється температура і засуваються жалюзі, схожий на кадр з фільму про далеке майбутнє. Однак майбутнє набагато ближче, ніж нам здається. Сьогодні в Києві будують житло з системою «розумний будинок». Вона дозволяє повною мірою відчувати блага технічного прогресу і позбавляє людину від вирішення безлічі побутових завдань.

Уперше поняття «розумний будинок» з'явилося в 50-х роках минулого століття. Наприклад, уже в той час почали з'яв-

лятися перші вбудовувані мікрохвильові печі, кондиціонери, які можуть регулювати мікроклімат житла залежно від погоди за вікном і т. ін. Система клімат-контроль в «розумному будинку» керує пристроями, що відповідають за опалення, кондиціонування, очищення і зволоження повітря. Вибравши необхідний режим, ви можете налаштувати систему так, щоб вона нагрівала приміщення до вашого приходу, періодично очищала повітря, а також зволожувала його до оптимальних показників. Крім своєї зручності, ця система приваблива ще і можливістю заощаджувати енергоресурси. Клімат-контроль самостійно визначає необхідний рівень температури, вимикає прилади в разі перегріву і реагує на погоду за вікном.

Однак поняття «розумний будинок» включає в себе не тільки інтелектуальну побутову техніку. Якщо пояснювати простими словами, то ця система координує роботу всіх технічних пристроїв, що знаходяться в будинку. Причому управління системою може здійснюватися як за допомогою пульта, так і дистанційно, за допомогою сучасних девайсів – айфона, смартфона, планшета і т. ін.

Можливості системи «розумний будинок» багатогранні. Наприклад, щоб уникнути ймовірності пограбування, коли в будинку нікого немає, система імітує присутність господаря шляхом розсування жалюзі, вмикнення/вимкнення світла і т. ін. Якщо ж зловмисники все ж проникають всередину приміщення чи відбувається інша екстраординарна ситуація, система миттєво сповіщає про це господаря. Крім того, технологія «розумний будинок» дозволяє структурувати роботу всього технічного та інженерного обладнання, задавши йому певний порядок дій. Наприклад, перед вашим пробудженням система нагріє підлоги у ванній кімнаті, вмикне музичний центр, налаштує роботу кондиціонера на задану температуру, відрегулює оптимальну вологість в приміщенні і вирішить безліч інших побутових завдань.

Система «розумний будинок» робить житло максимально зручним, комфортним і безпечним. Завдяки технічній доско-

налості, вона значно спрощує життя людини, економлячи при цьому час і енергетичні ресурси.

За матеріалами: <https://yakrobitiremont.pp.ua/sistema-rozumnij-budynok-visokointelektualne-zhitlo/>

Завдання 6. Дайте відповіді на запитання до тексту.

1. Чи існують будинки, які можуть самі відчиняти / зачиняти двері?
2. Коли з'явилось поняття «розумний будинок»?
3. Як ви розумієте термін «розумний будинок»?
4. Які дії може виконувати система сучасного будинку?
5. Які переваги даної системи?
6. Яким чином ви можете керувати системою «розумний будинок»?
7. Як ця система спрощує життя людей?

Завдання 7. Закінчіть речення.

1. Житло з системою «розумний будинок» вирішує безліч ...
2. Клімат-контроль самостійно ...
3. Система реагує на екстраординарні ситуації і ...
4. «Розумний будинок» робить життя мешканців ...
5. Я б хотів жити в ...
6. Я б запрограмував собі такі ...
7. Я вважаю, що небезпечно використовувати ...

Завдання 8. Допишіть у речення пропущені слова. Користуйтеся текстом.

1. Популярним стає _____ з системою «розумний будинок».
2. Клімат-контроль _____ рівень температури в приміщенні.
3. Така система дозволяє _____ електроенергію.
4. «Розумний будинок» координує роботу всіх _____ у приміщенні.

5. Система _____ присутність господаря.
6. Сучасне житло надзвичайно _____ і зручне.
7. Технічне обладнання дозволяє _____ електроенергію.

Завдання 9. Визначте, чи правильні твердження. Дайте аргументовану відповідь.

1. Сучасні технології і гаджети застосовують при облаштуванні житла.
2. Система «розумний будинок» використовується в усіх нових будинках.
3. «Розумний будинок» робить життя надзвичайно комфортним.
4. «Розумний будинок» використовує інтелектуальну побутову техніку.
5. Убудована техніка – це вже минуле.
6. Можна зробити, щоб світло вмикалось, навіть якщо ви не дома.
7. Система «розумний будинок» може визначити порядок налаштувань техніки самостійно.
8. «Розумний будинок» сам приготує вам сніданок.

Завдання 10. Зробіть аналіз прочитаної інформації. Заповніть таблицю.

Система «розумний будинок»

Переваги	Недоліки

Завдання 11. Розкажіть про сучасне житло вашої країни. Використайте слова і словосполучення.

комфорт зручність приміщення житло проживання побутові прилади опалення клімат-контроль енергоресурси	по-перше по-друге насамперед раніше тепер надалі
---	---

Завдання 12. Прочитайте діалоги і визначте, яким ситуаціям вони відповідають: а) орендування квартири; б) купівля приватного будинку; в) осучаснення житла.

<p>– Доброго дня! Чи можна оглянути ваш будинок?</p> <p>– Ви хочете його орендувати?</p> <p>– Ні, ми думаємо придбати приватний будинок для сина.</p> <p>– Приїжджайте, вул. Скляренка, 71.</p> <p>– Дякуємо. А коли ви збудували цей дім?</p> <p>– Йому вже 10 років. Усі комфортні умови створені для життя і влітку, і взимку.</p>	<p>– Доброго ранку! Це технічне агентство?</p> <p>– Так. Чим можу вам допомогти?</p> <p>– Ми з дружиною придбали нову квартиру. Тільки починаємо внутрішні роботи. Спочатку плануємо встановити систему «розумний будинок». Чи є у вас спеціалісти, що могли б нам допомогти?</p> <p>– Так, наші фахівці зможуть осучаснити ваше житло. Зроблять його надзвичайно комфортним, сучасним і зручним.</p> <p>– Дякуємо. Скільки це займе часу?</p> <p>– Кілька днів.</p> <p>– Домовились. Чекаємо з нетерпінням.</p>
---	--

- Чи можемо ми орендувати квартиру на три місяці?
– Так, звичайно.
– Ми б хотіли дізнатись, які зручності є в ній?
– Квартира обладнана сучасними побутовими приладами. На кухні є посудомийна машина, фільтр для води, мікрохвильовка, кавоварка та чайник. У кімнаті є телевізор, закріплений на стіні.
– А гаряча вода є постійно?
– Так, постійно. У ванній працює бойлер, що нагріває воду на потрібну вам температуру.
– Дуже дякуємо. Сьогодні до вас заїдемо подивитись житло.

Завдання 13. Утворіть діалоги на подані ситуації.

- Ви хочете орендувати квартиру.
- Ви бронюєте номер у готелі.
- Ви купуєте собі великий будинок.

Завдання 14. Прочитайте текст і дайте відповіді на запитання до тексту. Використайте конструкцію *що залежить від чого*.

Сучасне житло, будинок, квартира, кімната крім свого призначення все більше набуває функцію психологічного притулку, що дуже важливо в умовах зростаючого темпу життя, особливо у великих містах. Умови проживання залежать як від розмірів житла, так і від кількості кімнат, їх планування й орієнтування на сторони світу. Оптимальною вважається наявність у кожного члена сім'ї індивідуальної кімнати, плюс ще однією спільною кімнатою, де сім'я може збиратися разом, а також кухні та санітарного вузла, водопостачання гарячою і холодною водою та опалення. Планування житла визначається особливостями клімату і може бути суттєво різними в різних регіонах країни. Але незалежно від цього в приміщенні будь-якого типу повинні бути відповідні умови для приготу-

вання їжі, підтримання особистої гігієни, спокійного відпочинку.

За матеріалами: <http://bibliograph.com.ua/socialnaya-ecologia/40.htm>

1. Від чого залежать умови проживання?
2. Від чого залежить планування житла?
3. Від чого залежить призначення сучасного житла?
4. Чи залежать умови проживання людини від її охайності?

Завдання 15. Доведіть свою позицію щодо наступних тверджень.

1. Нині важливим є створення зони комфорту житла.
2. Освітлення й опалення не дуже суттєві сьогодні.
3. Наше житло – це психологічний притулок для нас.
4. Обов'язковою умовою є наявність у кожного члена сім'ї індивідуальної кімнати.
5. Планування житла не залежить від клімату.
6. Розташування житла не залежить від сторони світу.
7. Сучасні будинки будуються з недостатньою звукоізоляцією.

Завдання 16. Поставте слова у відповідні колонки. Посортуйте характеристики сучасної оселі.

Мікроклімат	Освітлення	Звукоізоляція

Природне освітлення; температура; рівень шуму; вентиляція; пора року; опалення; час доби; потрібне скління; розмір вікон; вологість; звукопоглинальний матеріал; рух повітря; стан атмосфери; примикання до шахт ліфтів.

Завдання 17. Прочитайте новини про останні події в Україні і світі.

Нині використання енергозберігаючих технологій стає дуже важливим не тільки на державному рівні, а й на рівні кожної окремо взятої родини. Адже альтернативна енергетика сприяє поліпшенню економічної ситуації, як в країні, так і допомагає реальній економії коштів кожної людини. А якщо взяти до уваги, що запаси корисних копалин не безмежні, і рано чи пізно, але людство зіткнеться з гострим дефіцитом природних ресурсів, то енергозберігаючі технології, безсумнівно, тільки сприяють поліпшенню екологічної ситуації в цілому.

Наприклад, якщо використовувати вітрогенератори, сонячні колектори, і теплові насоси, то витрати на електроенергію знизяться в рази, а, відповідно, зниження споживання електричної енергії, що тільки позитивно позначиться на стані навколишнього середовища. На жаль, на сьогоднішній день енергозберігаючі технології в побуті використовувати можуть далеко не всі. Багатьох бентежить ціна такого обладнання. Але якщо зануритися в підрахунки, то ті гроші, які витрачаються на придбання обладнання, досить швидко окупаються, і в подальшому виходить економне використання енергії та коштів.

Сучасне житло у центрі міста

На земельній ділянці на вулиці Під Дубом у Львові йде будівництво житлового комплексу Forum Apartment. Житло будують із системою віброзахисту. Для цього використовують спеціальні гумові пластини, що є новітньою технологією для України.

У будинку із сучасною архітектурою передбачили басейн та СПА-зону для мешканців, підземний паркінг, велике внутрішнє подвір'я з фонтаном та дитячим майданчиком. Панорамні вікна забезпечать хороше природне освітлення.

Бункер для заможних

В Америці є проєкт «Survival Condo Project». Це розкішний житловий комплекс, розташований під землею на 15 поверхів униз. Це був бункер для ракет, він може протистояти ядерному удару та вітру швидкістю 500 миль на годину.

Сьогодні це житло на випадок апокаліпсису для заможних людей. Бункер розрахований на 70 осіб. Там достатньо ресурсів і їжі на кілька років. Кімнати оснащені зручними меблями, сучасною побутовою технікою. Крім окремих кімнат, там є басейн, спортивна зала, кінотеатр, бібліотека, медпункт.

<https://opalennia.com/energobzberigayuchi-tehnologiyi-v-pobuti-energobzberzhennya/>

<https://www.real-estate.lviv.ua/%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B1%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B8/172/%D0%B6%D0%BA-forum-apartments-%D0%BB%D1%8C%D0%B2%D1%96%D0%B2>

<https://www.biznews.com.ua/v-ameritsi-pobuduvali-naydorozhchiy-bunker-z-apartamentami-vid-do-mln/>

Завдання 18. Напишіть короткий лист другові про сучасне житло у світі. Використайте групи слів:

- помешкання (дім, квартира, кімната, апартаменти);
- побутові прилади (холодильник, посудомийна машина, мікрохвильова піч, кавоварка, чайник, телевізор, музичний центр, кондиціонер та ін.);
- комфорт (зручний, оснащений, освітлений, обладнаний та ін.);
- система «розумний будинок» (опалення, зволоження, кондиціонування, імітування присутності господаря, світло, енергоресурси).

Завдання 19. Розкажіть про сучасні умови проживання у вашій країні. Які нові технології використовуються сьогодні при будівництві житла у вашій країні?

Тема 5. Сучасні технології (переваги та недоліки)

Завдання 1. Доберіть до підкреслених слів синоніми. Використайте слова з довідки.

1. Учені говорять про надмірне захоплення смартфонами.
2. Головні спеціалісти компанії говорили на конференції про доречне використання роботів.
3. Студентам дозволили видалити з переліку зайві предмети.
4. У цьому році ми займаємось досить активно екологічною діяльністю.
5. Очевидним фактом зростання економіки є витрати громадян.
6. Учені удосконалюють пробний проєкт з підтримки екології у світі.
7. Студенти потребують більшої уваги з боку викладачів.
8. У листі нам нагадали про близькість дати вступних іспитів.
9. Дослідники визначили усі хвороботворні бактерії сучасності.
10. Сучасні технології сприяють розвитку нанотехнологій.

Довідка: надлишковий, своєчасний, вилучити, поточний, наочний, пілотний, вимагати, наближення, ідентифікувати, каталізувати.

Завдання 2. З поданими словами утворіть словосполучення:
займатися / зайнятися (чим? де? з якою метою?)

співставляти / співставити (що? з чим?)

забезпечувати / забезпечити (що? кого? чим?)

вивільняти / вивільнити (що? кого? для чого?)

спонукати (кого? що? до чого?)

Завдання 3. Знайдіть відповідності.

Маркетинг –	погодження, зведення до відповідності, встановлення взаємозв'язку.
Координація –	розділ медицини, що вивчає ознаки хвороб.
Інтерпретація –	комплексна система управління діяльністю підприємства.
Діагностика –	перетворення чогось в джерело прибутку.
Комерціалізація –	розкриття змісту чого-небудь.

Завдання 4. Продовжіть перелік техніки, що використовуються в сучасному світі.

Навчання: ноутбук, ...

Медицина: інфрачервоний термометр, ...

Екологія: фільтр, ...

Маркетинг: мікрокомп'ютер, ...

Завдання 5. Прочитайте текст. Які ви знаєте новітні технології, що змінюють світ?

Інформаційні технології – це можливості майбутнього, які охоплюють величезну нішу сучасного суспільного життя. Представниками цієї галузі є універсальні спеціалісти, без яких не може існувати жодна сучасна фірма, компанія, організація. Адже такі фахівці займаються ремонтом офісної техніки, налаштуваннями роботи корпоративних сайтів, усунен-

ня неполадок з мережею Інтернет та багато інших обов'язків, які здатні виконували лише ІТ-спеціалісти.

Останніми роками найбільшим попитом користуються такі напрямки роботи, як програмування та розроблення сайтів. Найцікавіше, що такі спеціалісти потрібні як у банківській сфері, так і у сільському господарстві. А найбільше, безпосередньо у сфері ІТ-технологій. Не варто також співставляти професію ІТ-спеціаліста та програміста, адже програмування це лише одна із складових сфери інформаційних технологій.

Результати досліджень, проведених найбільшим у світі агентством з вивчення фірм Dun & Breadstreet, свідчать, що використання мікрокомп'ютерів у маркетингу значно відстає в порівнянні з такими управлінськими функціями, як фінансова політика, обробка даних і робота з документами, управління виробництвом, запасами, персоналом і планування, що, в свою чергу, залежить від розмірів компанії.

Крім економії часу, використання інформаційної технології є джерелом підвищення ефективності роботи фірми та її управління, оскільки:

- дозволяє мати постійний, своєчасний і прямий доступ до поточної інформації про продукцію, споживача, положення справ на ринку та внутрішній стан і діяльність фірми;
- забезпечує ефективну координацію внутрішньофірмової діяльності через систему передачі звукових сигналів (мови) й електронну пошту;
- організовує ефективну взаємодію із замовниками за рахунок використання більш інформативних і наочних документів, а також швидкодіючих систем передачі повідомлень;
- вивільняє необхідний час на такі високопродуктивні види діяльності, як аналіз, оцінка, інтерпретація, висновки, рекомендації.

Розглянемо очікувані сучасні новітні технології, які змінять наше життя та суспільство. Так, учені створюють уловувач двоокису вуглецю. Практичні і доступні способи захоплення вуглекислого газу з повітря можуть усмоктувати

надлишкові викиди парникових газів. Цим ми можемо врятувати нашу планету.

Навіть якщо ми сповільнимо викиди двоокису вуглецю, зігріваючий ефект парникових газів може зберігатися тисячі років. Щоб запобігти небезпечному підвищенню температури, за підсумками кліматичної панелі ООН, у цьому столітті світ мусить вилучити з атмосфери до 1 трільйона тонн вуглекислого газу.

Гарвардський кліматичний вчений Девід Кіт розрахував, що машини можуть, теоретично, витягнути такий об'єм менш як за \$ 100 за тону, за допомогою підходу, відомого як пряме захоплення повітря. Це на порядок дешевше, ніж попередні оцінки, які змусили багатьох учених відхилити цю технологію, вважаючи її занадто дорогою.

Але, якщо ви захопите вуглець, вам все одно доведеться задуматися над тим, що з ним робити. Carbon Engineering, канадський стартап Keith, заснований у 2009 році, планує розширити свій пілотний завод, щоб збільшити виробництво синтетичного палива, при цьому використовуючи уловлюваний вуглекислий газ як ключовий компонент.

Водночас, якщо газ буде використовуватися в синтетичному паливі або для виробництва напоїв, він буде в основному повертатися в атмосферу. Кінцевою метою є блокування парникових газів назавжди.

Є кілька нових супертехнологій у медичній галузі. Наприклад, прилади з електрокардіографії на зап'ясті. Технологічний прогрес допомагає людям контролювати стан свого серця з допомогою пристроїв, які можна постійно носити. Фітнес-трекери – це не серйозні медичні пристрої, вони виглядають як сучасний годинник на руці. Електрокардіограма, яку лікарі використовують для діагностики порушень серця, щоб дізнатися коли станеться інсульт або інфаркт, вимагає відвідування клініки, і люди часто не вчасно здають тест. Смарт-годинники з підтримкою електрокардіографії, створені завдяки інноваціям в апаратному та програмному забезпе-

ченні, пропонують зручний пристрій, який може робити діагноз наближений до точності медичного.

Крім того, учені знаходяться на порозі комерціалізації першої персоналізованої вакцини проти раку. Якщо вона запрацює так, як вони сподіваються, дана вакцина, яка спонукає імунну систему людини ідентифікувати пухлину з її унікальними мутаціями, може ефективно вилікувати багато видів раку. Можливість таких вакцин почала формуватися у 2008 році, через п'ять років після завершення проєкту генома людини, коли генетики опублікували першу послідовність клітини ракової пухлини.

Незабаром дослідники довели, що всі ракові клітини містять сотні, якщо не тисячі специфічних мутацій, більшість з яких є унікальними для кожної пухлини. Через кілька років, німецький стартап під назвою BioNTech надав переконливі докази того, що вакцина, що містить копії цих мутацій, може каталізувати імунну систему організму, щоб виробляти Т-клітини, які прагнули знайти, атакувати і знищувати всі ракові клітини. У грудні 2017 року компанія BioNTech розпочала велику перевірку вакцини у хворих на рак у співпраці з біотехнологічним гігантом Genentech.

За матеріалами: <https://kudapostupat.ua/profesii-it/>;
https://pidruchniki.com/1652020552291/marketing/yaki_isnuuyut_perevagi_vikoristannya_informatsiynih_tehnologiy_mizhnarodniy_marketingoviy_diyalnost;www.technologyreview.com

Завдання 6. Дайте відповіді на запитання до тексту.

1. Хто є винахідниками сучасних інформаційних технологій?
2. Чи можна співставити професії програміста й ІТ-спеціаліста?
3. Які результати застосування інформаційних технологій?
4. Чому застосування інформаційних технологій є досить результативним?
5. Які ви знаєте сучасні новітні технології, що змінюють ваше життя?

6. Що дослідив Девід Кіт? Яких висновків він дійшов?
7. Які винаходи в медицині вам відомі?
8. Чим займається компанія BioNTech?

Завдання 7. Закінчіть речення.

1. Усунути неполадки з мережею Інтернет можуть ...
2. Останнім часом попитом користуються ...
3. Нині використання мікрокомп'ютерів дозволяє ...
4. Ми можемо врятувати нашу планету ...
5. Нині планують використовувати вуглець у ...
6. Фітнес-трекери дозволяють людям ...
7. Сучасні вакцини можуть вилікувати ...
8. Смарт-годинник з електрокардіографією дозволить ...

Завдання 8. Допишіть у речення пропущені слова. Користуйтеся текстом.

1. Сучасні інформаційні _____ змінюють умови праці людей.
2. Технології дозволяють мати прямий доступ до інформації про продукцію, про _____.
3. У працівників залишається час, щоб зробити висновки, _____.
4. Учені створюють _____ двоокису вуглецю.
5. Ми можемо врятувати планету, зменшивши _____ парникових газів.
6. За підсумками _____ панелі ООН, світ має зменшити викиди шкідливих елементів.
7. Сьогодні є машини, які можуть _____ великий об'єм вуглекислого газу.
8. Газ планують переробляти і використовувати в _____ паливі.
9. Нині лікарі та вчені працюють над _____ вакциною проти раку.
10. Дві великі компанії у _____ тестують вакцину.

Завдання 9. Визначте, чи правильні твердження. Дайте аргументовану відповідь.

1. Без ІТ-спеціалістів не можуть працювати сьогодні великі компанії.
2. Інформаційні технології економлять час, але не допомагають в управлінні фірмами.
3. Сучасні новітні технології допомагають зберігати екологію світу.
4. Учені винайшли спосіб лікування раку.
5. Останніми роками винаходів не було.

Завдання 10. Зробіть аналіз прочитаної інформації. Заповніть таблицю.

Сучасні технології в різних галузях			
Маркетинг	Освіта	Наука	Екологія
підвищують ефективність роботи;			
дозволяють економити час;			

Завдання 11. Розкажіть про сучасні технології. Використайте слова і словосполучення.

винахід надбання екологія продуктивність наука і техніка досягнення час	ефективність доречність	крім того тобто інакше кажучи до того ж а також
---	----------------------------	---

Завдання 12. Прочитайте діалоги і визначте, яким ситуаціям вони відповідають: а) обговорення останніх досягнень українських учених; б) проведення конкурсу нових винаходів.

– Процедура подання документів на різноманітні конкурси та їх набір начебто всім відомі: заява, анкета та ін. Чи є якісь відмінності у формуванні пакету матеріалів від загальноприйнятих правил?

– Звичайно. Подаючи документи на цей конкурс, необхідно додати копію патенту винаходу (корисної моделі), повний опис винаходу, розрахунки економічного ефекту від впровадження винаходу та потенційного обсягу ринку споживачів продукції, технології тощо за патентом і прогнозовані темпи зростання його виробництва. Якщо цей винахід чи продукція, виготовлена завдяки впровадженню винаходу, експонувалися на міжнародних виставках, то необхідно подати документи, які це підтверджують.

– Науковці України приділяють велику увагу і прикладним дослідженням. Які їхні минулорічні досягнення за цим напрямом уже увійшли в історію Академії наук?

– Так, фахівці кількох академічних установ спільно з колегами із «КБ «Південне» імені М.К. Янгеля» створили комплекс розрахунково-експериментальних методик для відпрацювання на міцність конструкцій ракетно-космічної техніки. Для цього було використано спеціально розроблену уточнену теорію шаруватих композитних оболонок із мінімальним порядком системи розв'язувальних диференціальних рівнянь. Високу ефективність розробки, про яку я зараз розповів, уже підтвердили експериментальні дослідження.

– А які ще досягнення найбільш важливі для Вас?

– До важливих минулорічних прикладних результатів належить також універсальний метод планування та

– Відомо, що нагородження переможців відбувається навесні в Міжнародний день інтелектуальної власності, який відзначається за ініціативи Всесвітньої організації інтелектуальної власності.

стабілізації руху динамічних систем за умов обмежених ресурсів керування. Розробили цей метод наші математики та механіки. Він сприяє підвищенню точності керування рухом робототехнічних комплексів і безпілотних апаратів, а також дає змогу вирішувати задачі уникнення перешкод при навігації автономних екіпажів і багатоагентних систем.

Завдання 13. Утворіть діалоги на подані ситуації.

- Ви – відомий учений-фізик. Вас запросили дати інтерв'ю.
- Ви учасник міжнародної конференції. Будете розповідати про останні досягнення вашої компанії.
- Ви – власник великого концерну з вироблення екологічної електроенергії. Розкажіть про діяльність концерну.

Завдання 14. Прочитайте текст і дайте відповіді на запитання до тексту. Використайте конструкцію *що призводить до чого*.

Як сучасні технології впливають на здоров'я людини

XXI століття – це період розквіту технологій та науки. Майже в кожній людині вже є модний гаджет, ноутбук або сучасні види побутової техніки. У такій ситуації мало хто звертає увагу на фізичне та психологічне здоров'я. Медиками вже доведено, що часте використання новомодних гаджетів може негативно впливати на фізичне здоров'я людини. Випромінювання від цих приладів створює ризик розвитку хвороб, які знищують наш слух, зір та навіть розвивають серцево-судинні захворювання або, в найгіршому випадку, рак мозку.

Але, крім фізичного здоров'я, технології негативно впливають і на психологічний стан. Усім давно відомі «групи смерті», які розповсюджувалися на просторах соціальних мереж. Керівниками таких угруповань були досвідчені психологи, які змушували підлітків калічити себе, а згодом скоювати самогубства.

Також в інтернеті, на превеликий жаль, не бракує квестів, які змушують дітей з слабкою психікою вчиняти самогубство. Найчастіше в кінці обіцяють здійснення всіх твоїх мрій та безперевне щастя.

Деякі люди проявляють залежність від інтернету. Намагаючись набрати якомога більше підписників, підлітки випробовують на собі різні препарати та експериментують з ними на камеру. Також вони часто не випускають з рук телефон, щоб зробити «круте» селфі. Такі необачні вчинки приводять до аварій або інших небезпечних пригод.

Інтернет подекуди заміняє людям живе спілкування. Часто у підлітка виникає страх спілкування з оточуючими. Він боїться висловити свою думку в обличчя співрозмовнику. У таких випадках йому легше спілкуватися з іншими в соціальній мережі, але водночас це витісняє реальне життя та живе спілкування.

Не менш руйнівними є ігри. Бойові та інші види «стрілялок», руйнуючи психологічне здоров'я людини, виховують у ній агресію. Це призводить до того, що людина втрачає не лише межі між реальністю і грою, а й контроль над собою.

Без сумніву, всесвітня мережа і сучасні технології дають багато позитивних можливостей: спілкування з родичами, які живуть далеко; доступ до інформації; можливість купувати речі, не виходячи з дому; розваги... Варто лише пам'ятати і знати межу у використанні та зануренні у віртуальний світ. Цінуйте здоров'я і свій розум – це надзвичайно важливо для кожної людини.

За матеріалами: <http://ij.ogo.ua/ya-zhurnalist/yak-suchasni-tehnologiyi-vplivayut-na-zd/>

1. Як називають XXI століття?
2. Які недоліки частого використання гаджетів?
3. Що варто прибрати з Інтернету?
4. Яким чином формується залежність від Інтернету?
5. Які позитивні можливості сучасних технологій?

Завдання 15. Доведіть свою позицію щодо наступних тверджень.

1. Сучасні технології дозволяють економити час.
2. Існує ряд переваг використання світових досягнень.
3. Є низка недоліків сучасних інформаційних технологій.
4. Інтернет-залежність впливає на психологічне здоров'я людини.
5. Деякі ігри або сайти виховують агресію у підлітків.
6. Варто пам'ятати про межу використання віртуального світу.

Завдання 16. Поставте надані слова і словосполучення у відповідні колонки.

Види техніки	Інформаційні технології

Інтернет, ноутбук, гаджет, сайт, монопод, програма, соціальні мережі, гарнітура, квест, інтернет-розваги, віртуальний світ, бездротовий зарядний пристрій, флешка.

Завдання 17. Прочитайте новини про останні події в Україні і світі.

Спеціальні датчики Minut

Бездротова сигналізація працює без камер, а ключові фактори ризику відстежуються за допомогою декількох датчиків.

Датчик руху PIR виявляє теплову енергію, яка випромінюється живими істотами. Якщо система вловлює сигнал, на смартфон користувача надходить повідомлення через спеціальний додаток.

Решта датчиків стежать за температурою, рівнем вологості та рівнем децибел. Перші два з них служать для спостереження за факторами виникнення цвілі й такими обставинами, як підтоплення, незачинене вікно або залишена увімкненою духовка.

Світ стоїть на порозі нейро-революції. У США вже розробили технологію, яка дозволяє передавати думки безпосередньо на комп'ютер.

Американські учені змогли імплантувати в мозок людини спеціальний чіп, за допомогою якого можна передавати інформацію з мозку на жорсткий диск і навпаки.

За словами науковців, найближчим часом за допомогою імплантації чіпа вони зможуть допомогти хворим епілепсією, паралічем і навіть повернути зір сліпим людям. Крім того, в майбутньому цю технологію можна буде застосовувати для підключення доступу в Інтернет безпосередньо до мозку.

Суть винаходу полягає в тому, що новий чіп працює як модем – він уміє передавати інформацію з мозку на жорсткий диск і навпаки. Ця технологія відкриває масу можливостей, наприклад, людина з таким пристроєм в майбутньому зможе управляти штучними кінцівками силою своєї думки.

Як відзначив один з учених Університету Юти Бредлі Грегер, цей чіп є «технологією, яка зробить можливими дуже, дуже багато нових речей».

<https://www.epochtimes.com.ua/novi-tekhnologiyi/stvoreno-sygnalizaciyu-yaka-pracyuye-bez-kamer-minut-131698>

https://tsn.ua/nauka_it/amerikanski-vcheni-implantovali-v-mozok-lyudini-chip-z-vihodom-v-internet.html

Завдання 18. Напишіть короткий лист другові про останні технології, які вам відомі. Використайте групи слів:

- професії (ІТ-спеціаліст, програміст, учений, розробник);
- галузі (банківська сфера, сільське господарство, медицина, наука та ін.);
- супертехнології (штучний інтелект, ліки від смертельних хвороб, машини для очищення повітря, чіпи (для людей)).

Завдання 19. Розкажіть про сучасні досягнення в науці у вашій країні. Які нові технології використовуються сьогодні у вашій країні для покращення екології або в медицині?

Тема 6. Винаходи, що змінили світ

Завдання 1. Доберіть до підкреслених слів синоніми. Використайте слова з довідки.

1. Сучасні учені не завжди прагнуть світової слави.
2. Українські гвинтокрили і досі дуже популярні у світі.
3. Товари зазнали деформацій внаслідок землетрусу.
4. Люди масово переїжджають з різних держав сьогодні.
5. Занадто великий багаж не могли зважити в аеропорту.
6. Неймовірний концерт відбувся вчора у Палаці України.
7. Неприродні засоби гігієни не є корисними для людини.
8. Завжди обговорюється напередодні вид дипломатичних зустрічей.

Довідка: визнання, гелікоптер, громіздкий, пошкодження, штучний, емігрувати, грандіозний, загальний, формат.

Завдання 2. З поданими словами утворіть словосполучення:

винаходити / винайти (що? з якою метою?)

дозволяти / дозволити (що? кому?)

опріснювати / опріснити (що? для чого?)

пересаджувати / пересадити (що? кому?)

очищувати / очистити (що? кого?)

Завдання 3. Знайдіть відповідності.

Патент –	зразок, взірець кого-, чого-небудь.
Концерн –	пристрій для викидання одного або групи пілотів (космонавтів чи пасажирів) з корпусу літака (або ракети) під час надзвичайних екстремальних умов.
Прообраз –	документ, що засвідчує авторство на винахід та виключне право на використання його протягом певного строку.
Капсула –	алергічна реакція негайного типу.
Вакцинація –	фінансово-промислова група компаній.
Анафілаксія –	ведення матеріалу з метою породити імунітет до інфекційної хвороби, який запобігає зараженню або ослаблює його негативні наслідки.
Інтоксикація –	порушення функцій чи ушкодження органів унаслідок дії отрут чи токсинів, що проникли в організм чи утворилися в ньому.

Завдання 4. Продовжіть перелік винаходів, що використовується в різних галузях науки.

Авіатехніка: гелікоптер, літак ...

Медицина: ...

Фізика: ...

Автотехніка: ...

Екологія: ...

Завдання 5. Прочитайте текст. Як на вашу думку, які винаходи найбільше змінили життя людей?

15 винаходів українців, які змінили світ

Щорічно українські вчені створюють тисячі винаходів. Навіть тільки цим, без сумніву, варто пишатися. Одні відразу

отримують світове визнання, інші – чекають на фінансування чи проходять довгий і важкий шлях до цього. Існують, на жаль, і такі, що залишаються лише грандіозною ідеєю.

1. Гелікоптер

Винахідником вертольота є київський авіаконструктор, який емігрував до США, Ігор Сікорський. У 1931 році він запатентував проєкт машини з двома пропелерами – горизонтальним на даху і вертикальним на хвості. У вересні 1939-го почалися випробовування гелікоптера VS-300 спочатку на прив'язі, а 13 травня 1940-го конструктор уперше підняв свою машину у вільний політ. Їхній успіх сприяв отриманню першого замовлення від американської армії. Поступово скромна фірма Сікорського перетворилася на потужний концерн, який щороку випускає сотні гвинтокрилів цивільного й військового призначення. Понад півстоліття всі президенти США користуються послугами гелікоптерів Сікорського.

2. Компакт-диск

Мало хто знає, що прообраз компакт-диска в кінці 1960-х винайшов аспірант Київського інституту кібернетики В'ячеслав Петров. Тоді розробка носила науковий характер і не мала нічого спільного з музикою. Оптичний диск був створений для супер ЕОМ.

3. Безкровний аналіз крові

Кандидат медичних наук Анатолій Малихін спочатку 90-х вивчав проблему залежності між біохімічними показниками і формулою крові. У середині двохтисячних учений створив унікальний апарат «Біопромінь». Завдяки цьому пристрою за один раз можна дослідити більше 100 показників крові, серед яких і швидкість осідання еритроцитів, загальний білок, лімфоцити. Аналіз займає загалом п'ять хвилин. Актуальний і важливий винахід, незважаючи на українське походження, в Україні не має майбутнього, тому що ціна апарату сягає 20 тисяч доларів. Таке «задоволення» дозволяють собі клініки тільки в розвинених країнах. «Біопромінь» харківського вченого використовують в Китаї, ОАЕ, Чехії, США та Білорусії.

4. Капсула, яка рятує пасажирів під час аварії літака

Володимир Тараненко розробив капсулу, яка відділяється від літака за лічені секунди, що дозволяє рятувати пасажирів. Система роботи капсули досить проста – спочатку з літака виштовхується маленький парашут, який витягує великий парашут, а той вже витягує саму капсулу. Весь цей процес відбувається за 2-3 секунди. Володимир Тараненко зробив патент на винахід і не збирається зупинятися на досягнутому і буде надалі вдосконалювати капсулу і намагатися впровадити її в масове виробництво.

5. Вакцини проти чуми та холери

Володимир Хавкін створив перші в історії вакцини проти чуми і холери. Він працював спочатку в Одесі, а пізніше в Парижі. У Франції Володимир Хавкін винайшов протихолерну вакцину. Уряд царської Росії відмовився застосовувати винахід політичного противника московської імперії. Після відмови застосовувати протихолерну вакцинацію в ряді країн Європи, Хавкін з 1896 року працював в Індії, де створив першу в історії вакцину проти чуми. Зусилля вченого знайшли підтримку в уряді Великої Британії. Експерименти з винайденими вакцинами Хавкін найчастіше проводив на своєму організмі. В Індії було вакциновано понад 4 мільйони людей. Видатний учений був призначений головним бактеріологом країни та директором Бомбейської протичумної лабораторії. Пізніше ця лабораторія була перетворена в Інститут Хавкіна.

6. Рідкий скальпель

Учені Національного авіаційного університету й Аерокоосмічного інституту впровадили в практику розробку під назвою рідкий скальпель. Завдяки цьому інструменту з'явилася можливість проводити операції з видалення злоякісної пухлини без пошкодження судинної системи. Струменева технологія була успішно протестована на тваринах. Тепер при мінімальних крововтратах людину можна оперувати зручним і надійним струменевим скальпелем.

7. Екоавтомобіль, що працює на повітрі

Житель Харкова, 48-річний Олег Збарський, створив автомобіль, що працює на стисненому повітрі. Такий автомобіль, хоч і їздить зі швидкістю 40 км/год, але не виробляє шкідливих викидів. Екоавтомобіль є громіздким, але при відповідному доопрацюванні технологія може отримати широке застосування.

8. Пристрій для боротьби з ураганами

Унікальну конструкцію для захисту узбережжя від ураганів розробив доцент фізико-технологічного факультету Рівненського державного університету Віктор Бернацький. Пристрій уловлює потоки сильного вітру і зменшує його силу шляхом протидії зустрічного потоку повітря. За свій винахід українець отримав нагороду Європейської науково-промислової палати.

9. Ракетний двигун

Сергій Корольов є конструктором радянської ракетно-космічної техніки і засновником космонавтики. У 1931 році він разом з колегою Фрідріхом Цандером домоглися створення громадської організації з вивчення реактивного руху, яка згодом стала державною науково-конструкторською лабораторією з розробки ракетних літальних апаратів. У 1957 році Корольов запусив на навколосемну орбіту перший в історії штучний супутник Землі.

10. Рентген

Українець Іван Пулюй за 14 років до німця Вільгельма Рентгена сконструював трубку, яка згодом стала прообразом сучасних рентгенівських апаратів. Він набагато глибше, ніж Рентген, проаналізував природу і механізми виникнення променів, а також на прикладах продемонстрував їх суть. Саме Іван Пулюй першим у світі зробив рентгенівський знімок людського скелета.

11. Опріснення морської води

Технологію опріснення морської води для пиття розробив професор Одеської державної академії холоду Леонард

Смирнов. Заморожена особливим чином морська вода перетворюється в кристали, з поверхні яких можна видалити солі, шкідливі речовини, а також важкі ізотопи водню, які негативно впливають на гени і нервову систему людини.

12. Перша пересадка нирки

Юрій Вороний здійснив першу у світі пересадку нирки. Надзвичайно важливо, що в клінічних умовах Вороний довів, що «нирки свіжих трупів у стані оживати і функціонувати при пересадці іншій людині», і що «поза всяким сумнівом трупи органи при пересадці людині не дають якої б то не було специфічної інтоксикації або анафілаксії». Своєю операцією Вороний надовго випередив розвиток трансплантології. У більшості країн світу клінічні пересадки кадаверних нирок почали робити тільки в 50-60-ті роки.

13. Кінескоп

Йосип Тимченко – людина, яка за два роки до відкриття братів Люм'єр, спільно з фізиком Миколою Любимовим розробив скачковий механізм «равлик». Його принцип дії був покладений в основу створення кінескопа. У 1893 році в Одесі були показані два фільми, знятих за допомогою першого кінескопа. Тимченко випередив західних винахідників кінематографу, однак його пристрій не був запатентований.

14. Поштовий індекс

У 1932 році в Харкові була створена унікальна система маркування листів. Спочатку в ній використовувалися цифри від 1 до 10, а пізніше формат змінився на число-буква-число. З початком Другої світової війни цю систему індексації скасували, однак пізніше продовжили використовувати в багатьох країнах світу.

15. Гасова лампа

Лампа на основі згоряння гасу була створена львівськими аптекарями Ігнатієм Лукасевичем і Яном Зехом у 1853 році. Одночасно з лампою був винайдений і новий спосіб отримання гасу шляхом очищення нафти.

За матеріалами: <https://folkmoda.net/articles/vynahody>

Завдання 6. Дайте відповіді на запитання до тексту.

1. Хто був першим конструктором гелікоптеру?
2. З якою метою створили перший оптичний диск?
3. Який винахід В. Тараненка?
4. У якій країні функціонує Інститут Хавкіна?
5. Чи може автомобіль працювати на стисненому повітрі?
6. Хто запустив перший штучний супутник Землі?
7. Яким чином з морської води роблять прісну?
8. Хто провів першу операцію з трансплантології?
9. Що таке кінескоп?
10. Що винайшли І. Лукасевич і Я. Зех?

Завдання 7. Закінчіть речення.

1. Скромна фірма Сікорського поступово ...
2. Унікальний апарат «Біопромін» ...
3. У ХІХ ст. винайшли вакцини проти ...
4. Завдяки рідкому скальпелю ...
5. І. Пуллой продемонстрував суть ...
6. З поверхні кристалів морської води можна видалити ...
7. Винахід Й. Тимченко не був своєчасно ...
8. На початку ХХ ст. було створено унікальну систему маркування ...

Завдання 8. Допишіть у речення пропущені слова. Користуйтеся текстом.

1. Багато учених працюють над створенням _____ проти раку.
2. Перші _____ апарати використовували для діагностування переломів у військових.
3. Нині активно діють технології з _____ морської води в прісну.
4. Механізм «равлик» покладений в основу створення _____.

5. Корольов запустив на орбіту Землі перший штучний _____.
6. В. Бернадський розробив конструкцію для захисту _____ від ураганів.
7. Існує _____, що відділяється від літака і рятує пасажирів.
8. Учений Хавкін проводив _____ вакцин на своєму організмові.
9. Вертоліт винайшов український _____.
10. Дороговартісну техніку _____ собі лише розвинені країни.

Завдання 9. Визначте, чи правильні твердження. Дайте аргументовану відповідь.

1. Українські гелікоптери і нині досить популярні у світі.
2. У світі немає технологій з безкровних аналізів крові.
3. Такі винаходи як у В. Бернадського надзвичайно важливі.
4. Патенти на винаходи мають бути обов'язково.
5. Українська авіагалузь дуже розвинена і відома у світі.

Завдання 10. Зробіть аналіз прочитаної інформації. Заповніть таблицю.

	Автор	Винахід	Період
Літакобудування			
Медицина			
Промисловість			
Техніка			

Завдання 11. Розкажіть про винаходи, які здійснили у Вашій країні. Використайте слова і словосполучення.

потреба	розробити	відповідно до
можливість		насправді
автор	ідея	безумовно
уперше		дійсно
загальновідомий		звісно
неймовірні масштаби		точніше
світова слава		

Завдання 12. Прочитайте діалоги і визначте, яким ситуаціям вони відповідають: а) бесіда з вітчизняним винахідником; б) інтерв'ю з відомим мільярдером; в) розмова з юним винахідником.

<p>Щороку третьої суботи вересня в Україні відзначають День винахідника і раціоналізатора. І не секрет, що це свято об'єднує творчих людей різного віку та професій, які мають рідкісний дар – гостро відчують новизну та вміють виходити за рамки стереотипів. І, як відомо, бажання створити щось незвичайне зазвичай з'являється у таких людей ще в дитячому або юнацькому віці.</p> <p>– Моя конкурсна робота стосувалася поліпшення якості питної води. Одним із найдешевших способів її очистки я вважаю заморозку та розмороження, адже після цього дейтерій, або, як ще кажуть науковці, «важка вода», відфільтровується і отримуємо чисту</p>	<p>Він – підприємець, інженер, винахідник, інвестор та мільярдер. Ілон Маск посідає 40-ву сходинку рейтингу найбагатших людей світу за версією Форбс. Його статки оцінюються у 19 мільярдів доларів. Маск відомий своїми амбітними ідеями, багато з яких він уже зміг втілити в життя.</p> <p>– Яким чином Ви досягли такого успіху?</p> <p>– Я взяв усі гроші, які я отримав від PayPal, і вклав їх у SpaceX, у створення компаній SpaceX, Tesla і SolarCity.</p>
--	--

воду, яка зберігає свої цілющі властивості 5 годин. Та й після цього часу вона залишається придатною для споживання.

– Тобто, щоб отримати придатну до споживання воду, її достатньо заморозити, а потім за спеціальною технологією розтопити?

– Так. Спочатку її треба заморозити, потім підтопити лід та зняти з нього верхній шар. Решту води знову заморожуємо, щоб утворилася бурулька, середина якої буде заповнена водою. Тож залишається лише розбити бурульку й отримати цілющу талу воду. І те, що вона насправді має такі властивості, підтверджують дослідження науковців.

– Чи зацікавився хтось на конкурсі твоєю ідеєю, аби виготовляти талу воду в промислових масштабах?

– Так. Один із науковців із Київського університету ім. Т. Шевченка запитував мене про це. До того ж, я вважаю цей спосіб досить економним, оскільки прорахував, що виготовлення одного літра цілющої води коштуватиме лише п'ять гривень. Нині я працюю над розробкою мініатюрного пристрою для виготовлення талої води, щоб потім за

Спочатку я вирішив, що збережу половину грошей, а іншу половину витрачу на ці божевільні проєкти, які, ймовірно, проваляться. Нажаль, [на ці компанії] потрібні були усі гроші, тож знов я повинен був витратити на них усі гроші. Тоді у мене не було будинку, мені доводилося позичати гроші на оплату оренди. Це було досить важко. Це було у 2008-му. А потім нам вдалося скласти все докупи, щоб здійснити четвертий запуск SpaceX, і все спрацювало. Якби не спрацювало, це зруйнувало б SpaceX, довіра була б зруйнована, і не було б тоді можливості зібрати гроші для Tesla, і ми б тоді тут сьогодні не були, або такого фіналу не було б.

його зразком створити великий, за допомогою якого можна буде очищати воду вже у промислових масштабах.

– **Розкажіть трохи про свої винаходи.**

– На сьогодні маю авторські свідоцтва СРСР та патенти України та Росії майже на три сотні винаходів і корисних моделей, понад три десятки з них упроваджено у виробництво (переважно у ВАТ «Більшовик», м. Київ).

Найбільше винаходів у галузі хімічного і загально-го машинобудування, процесів та обладнання переробки полімерів і матеріалів на їх основі. Але «поле» моєї винахідницької діяльності не обмежується рамками моєї спеціальності. Маю винаходи в усіх розділах міжнародної патентної класифікації.

– **З чого почалось Ваше винахідництво?**

– Перший винахід зробив під час роботи над дипломом у середині 80-х років уже минулого сторіччя.

– **А свій досвід передаєте студентам?**

– З кінця 90-х років викладаю дисципліну «Основи інтелектуальної власності» спочатку для студентів, які навчаються за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістр, а потім – і бакалавр. Підготував навчальний посібник «Основи інтелектуальної власності» (у 2005 вийшло третє видання) і методичні вказівки з цієї дисципліни.

<https://www.gorod.cn.ua/news/lyudjam-o-lyudjah/38766-eksklyuzivne-intervyu-z-peremozhcem-vseukrayinskogo-konkursu-uchnivskogo-naukovo-doslidnickogo-proektuvannja-ta-vinahidnictva-illeyu-telefusom.html>

<https://ukrainian.voanews.com/a/elon-musk/4977915.html>

<https://kpi.ua/talent-11-mikulonok>

Завдання 13. Утворіть діалоги на подані ситуації.

- Ви – вчений зі світовим ім'ям. Що ви винайшли?
- Ви – студент і плануєте запатентувати свій винахід.
- Ви – студент, але мрієте створити ідеального робота зі штучним інтелектом.

Завдання 14. Прочитайте текст і дайте відповіді на запитання до тексту. Використайте конструкцію *хто створює що*.

Випадкові винаходи людства

Багато світових винаходів, без яких ми нині не уявляємо свого життя, насправді з'явилися випадково. Науковці відкривали нову речовину чи то якийсь процес завдяки своїй помилці, або в процесі пошуку іншого вирішення тієї чи іншої проблеми. 5.ua підготував для вас добірку випадкових винаходів, які змінили наш світ назавжди.

КУЛЬКОВА РУЧКА

У 1938 році угорський журналіст Ласло Біро не любив перові ручки через чорнило, яке постійно засихало. Він з допомогою свого брата хіміка Георгія Біро винайшли сучасну кулькову ручку.

Відомо, що ідея щодо крихітного кулькового підшипника, який успішно «витягував» друкарську фарбу в міру обертання, прийшла до Ласло випадково. Подібне він побачив на вулиці, коли кулька залишила слід від калюжі. Ручки «Біро» були запатентовані у 1938 році, і потім знову 1940 році в Аргентині.

ЧАЙНІ ПАКЕТИКИ

У 1904 році нью-йоркський торговець Томас Салліван вирішив розрекламувати свій товар і роздавав прохожим чай в шовкових мішечках. Люди почали опускати ці мішечки прямо в окріп, навіть не відкриваючи. Вони думали, що саме в

цьому і був задум торговця. Тоді Томас Салліван став масово продавати чай для одноразової заварки.

Однією з переваг пакетиків стало те, що він відфільтровує особливо дрібний пил, і чай виходить прозорим.

НЕРЖАВЮЧА СТАЛЬ

На початку ХХ століття англійський учений Гаррі Бреарлі створював сплав металу для виробництва зброї. Він зауважив, що при суміші 12,8% хрому з 0,24% вуглецем сталь не ржавіє. Сплав, що отримав Гаррі, був стійкий навіть до кислот оцту і лимонного соку.

Учений зрозумів, що такий метал – ідеальний для столових приборів, які раніше виготовляли зі срібла і вуглецевої сталі. До того такі столові прибори швидко ставали непридатними через корозію.

ЦЕЛОФАН

У 1908 році швейцарський хімік Жак Бранденбергер працював у текстильній промисловості. Він намагався створити покриття для скатертин, яке б захищало тканину від плям. В одному з експериментів хімік покрити тканину рідкою віскозою, втім цей матеріал виявився занадто жорстким для скатертини.

Через те, що віскоза добре від'єднувалася від тканини, вчений знайшов матеріалу інше застосування. Жак зрозумів, що він добре підійде для пакування товарів. Адже рідка віскоза, пізніше целюлоза, став першим гнучким пакуванням стійким до води.

Зараз, на жаль, цей винахід руйнує екологію нашої планети і масово засмічує світовий океан.

КАРДІОСТИМУЛЯТОР

У 1941 році інженеру Джону Хопкінсу військовий флот дав завдання – знайти спосіб для максимального обігріву людини, яка довго побувала на морозі або в крижаній воді.

Для вирішення цього питання Джон намагався використати високочастотне радіовипромінювання, яке розігрівало б тіло.

Проте Джон виявив, що внаслідок переохолодження серце можна перезапустити за допомогою стимуляції електричними імпульсами. Це відкриття привело до появи у 1950 році першого кардіостимулятора. Сьогодні цей винахід рятує життя мільйонам людей, які страждають на захворювання серця.

За матеріалами: <https://www.5.ua/dyvoohliad/maly-zovsim-inshe-pryznachennia-top10-vypadkovykh-vynakhodiv-iaki-zminyly-nash-svit-181116.html>

1. Чи правда, що багато світових винаходів з'явилися випадково?
2. Як виникла ідея створення кулькової ручки?
3. У наслідок чого ми маємо тепер одноразові пакетики чаю?
4. Який метал вважають ідеальним для столових приборів?
5. Який матеріал став попередником целофану?
6. Яким чином винайшли кардіостимулятор?

Завдання 15. Доведіть свою позицію щодо наступних тверджень.

1. Винаходи людства допомагають і підтримують здоров'я.
2. Є винаходи, що дуже шкодять екології світу.
3. Відомі винаходи, які винайшли випадково.
4. Ми знаємо багато прикладів, коли автор винаходу не патентував його і хтось випереджав його з цим.
5. На мою думку, існують речі, які не варто було винаходити.

Завдання 16. Заповніть таблицю «Сучасні винахідники».

Професії винахідників	Їхні винаходи

Завдання 17. Прочитайте новини про останні події в Україні і світі.

Дитячі винаходи, що змінили світ

Що ми знаємо про легендарного Луї Брайля? Швидко за все, тільки його ім'я і той факт, що ця людина винайшла абетку для сліпих. Якщо подумати логічно, ще можна припустити, що він і сам був незрячим. Ось власне і все, однак мало кому відомо, що цей винахід був зроблений ним у віці всього 15 років.

Дійсно, наслідки перенесеної автокатастрофи позначилися на зорі маленького винахідника, і до п'яти років він повністю осліп, проте це ніяк не заважало його бажанням вчитися і розвиватися. Прочитавши всі 14 книг для сліпих, які були в його школі, хлопчик вирішив змінити історію дотикової літератури. Надихнула його армійська мова з кодів і точок, який Брайль вивчив уже в 13 років. До п'ятнадцяти років він створив повноцінний тактильний рельєфно-крапковий шрифт, символи якого можна розпізнати одним дотиком пальця.

Одеський школяр створив **унікальний навігаційний міні-комп'ютер для незрячих людей iHelp**.

Пристрій допомагає людям із вадами зору у переміщенні в населених пунктах та між ними. Цей його винахід був представлений у знаменитій Силіконовій долині.

– Якщо сліпий пасажир летітиме в літаку, мій навігатор автоматично налаштується на країну і місто прибуття, – розповідає про свій винахід Чубін.

Тепер юний вундеркінд працює над пристроєм, який відстежуватиме геолокацію і фізично важливі показники кожного із бійців української армії.

<https://fakty.com.ua/ua/ukraine/suspilstvo/20170117-denditej-vynahidnykiv-5-nedytyachyh-vynahodiv-ukrayinskyh-vunderkindiv/>

<https://tribuna.pl.ua/news/top-5-dytyachyh-vynahodiv-yakizminyly-svit/>

Завдання 18. Напишіть короткий лист другу про світові винаходи, які ви вважаєте найважливішими в історії людства. Використайте групи слів:

- процеси (дослідження, експериментування, запровадження, аналізування, доведення, випробування);
- оформлення (демонстрація, патент, промисловість);
- період (одночасний, довготривалий, сучасний, застарілий);
- значення (актуальний, вчасний, результативний, невдалий).

Завдання 19. Розкажіть про винаходи та відомих учених вашої країни. Чи використовуєте ви їх досягнення сьогодні?

Тема 7. Сучасні професії: попит і пропозиція ринку праці в Україні

Завдання 1. Доберіть до підкреслених слів синоніми. Використайте слова з довідки.

1. Попит на робочу силу обчислюють середньорічно.
2. Веб-менеджер допоможе захистити приватне життя людини.
3. Пропозиція – це контингент працеспроможного населення.
4. Люди самі обирають між зайнятістю і незайнятістю.
5. Трансформація економіки впливає і на попит, і на пропозицію робочої сили.
6. Нині переважає монокультурне сільське господарство.
7. Попит на робочу силу розглядають як елемент сукупного ринку праці.
8. Посол з культури компанії має володіти креативним мисленням.
9. Додатки дозволятимуть користувачам відпочивати і працювати у віртуальному світі.

Довідка: загальний, зміна, творчий, підраховувати, дієздатний, представники, безробіття, однотиповий, програма, особистий.

Завдання 2. З поданими словами утворіть словосполучення:

впливати / вплинути (на кого? на що? чим? з якою метою?)

призводити / призвести (до чого? яким чином?)

збалансовувати / збалансувати (що? яким чином?)

потребувати (кого? чого?)

спрощувати / спростити (що? з якою метою?)

Завдання 3. Знайдіть відповідності.

Консультант з цифрової валюти	створюватиме парники на дахах міських будинків.
Аудитор екосистем	навчає дітей правильно і збалансовано харчуватися.
Міський фермер	дозволяє людям змінювати зовнішність.
Містопланувальник	допомагає зрозуміти й запобігти перевантаженню екосистеми результатами людської діяльності.
Шкільний дієтолог	створює індивідуальні навчальні програми з урахуванням потреб учнів.
Естетист	учить людей управляти своїми заощадженнями (біткоїнами).
Учитель	розробляє проєкти забудови міст.

Завдання 4. Продовжіть перелік знань і характеристик, необхідних для певних професій.

Бібліотекар: освіта, ерудованість, ...

Спеціаліст із сонячних технологій: знання техніки, ...

Веб-менеджер: креативність, ...

Містопланувальник: зосередженість, ...

Інженер 3D-друку: точність, ...

Завдання 5. Прочитайте текст. Чи згодні ви, що в майбутньому буде попит на інші професії ніж тепер?

Попит на робочу силу як елемент механізму ринку праці в загальному вигляді відображає обсяг і структуру потреб окремих підприємств у певній кількості працівників: у фізичних особах, коли розглядається як елемент поточного ринку праці, тобто на кожен даний момент часу (місяць, квартал, рік), або у середньорічному обчисленні, коли розглядається як елемент сукупного (національного, по країні) ринку праці.

Пропозиція робочої сили – це контингент працеспроможного населення, що пропонує роботодавцю свою здатність до праці в обмін на фонд життєвих благ. На неї впливають такі фактори: демографічна ситуація, характер і зміст праці, інтенсивність, вивільнення робочої сили, ефективність функціонування системи підготовки й перепідготовки кадрів, система оплати праці, ситуація на ринках капіталу, товарів та послуг тощо. Пропозиція робочої сили носить вільний характер: люди самі вибирають між зайнятістю і незайнятістю, визначають професію, вид діяльності, приймають рішення про зміну роботи. Проте ця свобода носить обмежений характер, це вибір у межах певного «коридору свободи». Суб'єктами попиту на ринку праці виступають бізнес і держава, а суб'єктами пропозиції – домашні господарства. Можна стверджувати, що розвиток суспільства та трансформаційні процеси економіки впливають на обидва елементи ринку праці. Вплив на попит пояснюється тим, що чим більш розвинуті суспільство й економіка, тим більша їх потреба в кваліфікованій робочій силі. Загалом ситуація на ринку праці визначається співвідношенням попиту та пропозиції робочої сили. Диспропорції між цими двома компонентами як будь-яке економічне явище можуть як негативно, так і позитивно впливати на розвиток ринку праці. Так, відсутність попиту на робочу силу, насамперед, призводить до посилення безробіття.

20 професій майбутнього 2030 за версією EdCamp 2017

1. Учитель. У 2030 році новітні технології дадуть учням можливість досліджувати дно Індійського океану або єгипетські піраміди, не виходячи з класних кімнат.

Учителі як експерти зможуть створювати індивідуальні навчальні програми з урахуванням потреб учнів, що допоможе їм досягати успіху в житті.

2. Герокінезіолог. У майбутньому людям все успішніше вдаватиметься долати старіння. І важливу роль тут відіграватимуть люди такої професії – володіючи знаннями в галузях гіреатрії й кінезіології.

Вони не лише покращуватимуть здатність літніх людей рухатися, залишатися міцними й гнучкими, а й сприятимуть загальному благополуччю, надихаючи на нові починання.

3. Естетист. Спеціаліст цієї професії допомагатиме людям трансформувати свою зовнішність для особливих випадків, використовуючи тимчасові протези для обличчя, грим, який реагуватиме на зовнішнє середовище, та інші модифікації тіла.

4. Аналітик автотранспорту. У майбутньому автобусами й потягами будуть керувати комп'ютери. Та проблеми, які вимагатимуть участі людини, будуть вирішувати аналітики автотранспорту.

5. Спеціаліст із сонячних технологій. За 112 годин сонце дає стільки енергії, скільки міститься у всіх запасах нафти, вугілля і природного газу на Землі.

Акумуляування цієї маси енергії за допомогою сонячних технологій під керівництвом людей такої професії дозволить нам виробляти електроенергію, вкрай необхідну для комфортного життя людини.

6. Шкільний дієтолог. Він гарантуватиме, що учні отримують харчування відповідно до їхніх особистих фізіологічних потреб.

Також, шкільні дієтологи навчатимуть дітей правильно й збалансовано харчуватись.

7. Ренатуралізатор. Завдання людини цієї професії – компенсувати екологічні збитки, нанесені сільській місцевості людьми, фабриками, машинами та інтенсивним монокультурним сільським господарством.

8. Персональний веб-менеджер. Людина цієї професії матиме завдання «очистити» онлайн-персону свого клієнта, вистежуючи та коригуючи незручну чи неточну інформацію або зображення, захищаючи приватне життя й репутацію людини.

9. Містопланувальник. У 2030 році люди саме цієї професії розроблятимуть проекти забудови міст. Ці проекти будуть збалансовувати соціальні та культурні потреби громадян і вимоги до навантаження на довкілля.

10. Посол з культури компанії. Людина цієї професії відіграватиме важливу роль у забезпеченні позитивної робочої культури, тому що працюватиме частково як гуру лідерства, терапевт, і координатор.

Для опанування такої професії особі потрібні гарні навички спілкування з людьми та креативне мислення.

11. Міський фермер. Ці спеціалісти намагатимуться парниками максимально зменшити споживання енергії. Парники будуть розбудовані на багатоповерхівках та відіграватимуть важливу роль у забезпеченні міського населення городиною.

12. Аудитор екосистем. Робота аудитором екосистем полягатиме у тому, щоб зрозуміти місцеву екосистему й запобігти її перевантаженню результатами людської діяльності.

13. Консультант з питань роботів. У майбутньому домашні роботи будуть працювати в хатньому господарстві або піклуватись про дітей чи літніх людей. Тому їх власники потребуватимуть консультацій для вибору правильного робота для сім'ї, а також подальшого його програмування та обслуговування.

14. Цифровий мемуарист. Експерт у цій царині працюватиме зі збереженням пам'яті про близьких людей після того, як хтось із них помирає, визначаючи, які аспекти онлайн-ідентичності померлої людини мають продовжувати жити.

15. Дизайнер ігрофікації. Ігри робляться не тільки для дітей. Ігри є прекрасним засобом навчання для людей будь-якого віку.

16. Експерт зі спрощення. Головним завданням у цій професії буде спростити та пришвидшити процеси організації та роботи бізнесу в різних галузях. Експерти зі спрощення будуть поєднувати навички з дизайну та соціології з компетенціями математичної геніальності.

17. Архітектор віртуальної реальності. Експерт цієї сфери буде розробляти загальні та індивідуальні додатки, що відповідатимуть психічним та емоційним особливостям користувачів і дозволятимуть відпочивати та працювати у віртуальному світі.

18. Інженер 3D-друку. Особа, яка розуміється на створенні або перетворенні тривимірних моделей для їх друку.

19. Консультант з цифрової валюти. Мета роботи в цій професії – навчити людей, як управляти своїми заощадженнями та заробітком за допомогою правильного балансу систем, що складаються з різних видів цифрової валюти (наприклад, біткоїн).

20. Бібліотекар. Бібліотека 2030 року складатиметься з елементів музеїв, театрів, парків і шкіл.

За матеріалами: <http://osvitanova.com.ua/posts/205-20-profesii-maibutnoho-2030-za-versiieiu-edcamp-2017>

Завдання 6. Дайте відповіді на запитання до тексту.

1. Що відображає попит на робочу силу?
2. Що таке пропозиція робочої сили?
3. Які фактори впливають на ринок праці?
4. Які фактори в суспільстві впливають на ринок праці?

5. Які професії з тексту вже набули попиту сьогодні? А які ще будуть лише розвиватися?

6. За що буде відповідати аналітик автотранспорту? Чому?

7. Яке завдання ренатуралізатора?

8. Якими навичками має володіти посол з культури компанії?

9. Що буде винаходити архітектор віртуальної реальності?

10. Яким чином допомагатимуть людям консультанти з цифрової валюти?

Завдання 7. Закінчіть речення.

1. Попит на робочу силу вираховують на місяць, ...

2. Особа пропонує роботодавцю свою здатність до праці в обмін на ...

3. Суб'єкт попиту на ринку праці – ...

4. Суб'єкт пропозиції – ...

5. Чим більш розвинуті суспільство й економіка, тим ...

6. Відсутність попиту на робочу силу призводить до ...

7. У майбутньому новітні технології дадуть учням можливість досліджувати ...

8. Персональний веб-менеджер захищає ...

9. Ігри будуть засобом ...

10. Бібліотека майбутнього складатиметься з ...

Завдання 8. Допишіть у речення пропущені слова. Користуйтеся текстом.

1. У середньорічному обчисленні _____ робочої сили розглядається як елемент сукупного ринку праці.

2. Система оплати праці впливає на _____ робочої сили.

3. _____ процеси економіки впливають і на попит, і на пропозицію.

4. У майбутньому люди усе _____ долатимуть старіння.

5. Герокінезіологи покращуватимуть _____ людей похилого віку рухатися.

6. У майбутньому транспортом будуть керувати _____.

7. Учні в школах отримуватимуть харчування відповідно до їхніх _____ потреб.

8. Послу з культури необхідні гарні _____ спілкування з людьми.

9. Парники будуть відігравати важливу роль у забезпеченні міського населення _____.

10. Цифровий _____ допомагає зберігати пам'ять про померлих близьких людей.

Завдання 9. Визначте, чи правильні твердження. Дайте аргументовану відповідь.

1. Жодна сучасна професія не видозмінюється за 10 років.
2. Попит на робочу силу буде зменшуватись з кожним роком.
3. Пропозиція робочої сили буде збільшуватися з кожним поколінням людей.
4. Моя професія буде найважливішою в майбутньому.

Завдання 10. Зробіть аналіз прочитаної інформації. Розташуйте професії з тексту у відповідних колонках.

Творчі професії	Спеціаліст з точних наук	Освітні професії	Спеціаліст з технологій майбутнього

Завдання 11. Розкажіть про сучасний ринок праці. Використайте слова і словосполучення.

<p>робоча сила попит пропозиція освіта кваліфікація безробіття різноманіття професій розвиток зміна ринок праці навчання</p>	<p>але інакше так само як таким чином подібно до у той же час</p>
--	--

Завдання 12. Прочитайте діалоги і визначте, яким ситуаціям вони відповідають: а) вибір професії; б) співбесіда; в) школа майбутнього.

<p>– Вітаємо Вас у нашій компанії!</p> <p>– Добрий день! Мені дуже приємно, що Ви прийняли мене.</p> <p>– Чому Ви обрали саме нашу компанію?</p> <p>– Коли ще навчався в інституті, то на п'ятому курсі проходив стажування протягом двох місяців у Вашій компанії у відділі веб-дизайну. Цей досвід справив неабияке враження на мене, тому після закінчення інституту, хочу працювати саме тут.</p> <p>– Це надзвичайно приємно чути. Ми читали ваше резюме. І пропонуємо завтра прийти й оформити всі необхідні папери.</p> <p>– Дякую. Буду обов'язково!</p>	<p>– Любі учні, вітаю! Сьогодні ми з вами зазирнемо в глибини Тихого океану.</p> <p>– Вітаємо! А ми побачимо великих тварин?</p> <p>– Так, вмикаємо наш 3D-проектор, я буду вам коментувати те, що ви побачите. У Тихому океані живе близько однієї тисячі тварин. Ось пропливає горбатий кит, зверніть увагу на його забарвлення. А це усім відомі дельфіни, які рятують людей. Далі Ви бачите морських котиків, їхня вага може сягати до тисячі кілограмів.</p> <p>– Дякуємо за цікаву розповідь!</p>
--	---

- Сину, ти вже вирішив, куди будеш вступати?
- Так, я хочу стати ІТ-фахівцем.
- Це добре, оскільки в сучасному світі з кожним роком усе більше ЗВО вводять освітні програми, пов'язані з цим напрямом.
- Існує безліч програм, а створюють їх одиниці. От і я хочу займатися цим.
- Згодна, це гарний вибір. А ти вирішив, в який ЗВО будеш подавати документи?
- Ні, поки. Ще думаю.

Завдання 13. Утворіть діалоги на подані ситуації.

- Ви радитесь з батьками про вибір майбутньої професії.
- Ви керівник кадрів у великій компанії, вам необхідно підібрати двох сильних програмістів.
- Вам 35 років, ви пропрацювали 10 років у банку, а тепер хочете змінити професію.

Завдання 14. Прочитайте текст і дайте відповіді на запитання до тексту. Використайте конструкцію *хто є чим*.

Хто у тренді

За даними Державної служби статистики в Україні, сьогодні залишається високим попит на лікарів, фармацевтів, інженерів різних галузей, юристів, викладачів, економістів, бухгалтерів, а також ІТ-фахівців. Щоправда зазначається, що такі спеціалісти затребувані у випадку, коли мають досвід роботи.

У тренді також робочі професії: швачки, слюсарі, електромонтери, електрогазозварники, водії, токарі, муляри тощо. Також затребувані працівники сфери послуг (продавці, кухарі, офіціанти, перукарі, охоронники тощо). У сільськогосподарському секторі – агрономи, трактористи та робітники з обслуговування сільськогосподарського виробництва. Серед найпростіших професій найбільш затребувані підсобні робітники, прибиральники, двірники, вантажники та комірники.

Професія лікаря завжди була, є і буде потрібною. У всьому світі лікар – одна з найбільш оплачуваних професій, бо вчитися треба дуже багато років і постійно вдосконалювати свої навички.

Утім далеко не всі ці професії є водночас і затребуваними, і високооплачуваними. Лідирує в області найвищої зарплати авіаційний транспорт, де середня зарплата, згідно з даними Держстату, дорівнює понад 26 тисяч гривень. Також традиційно високу зарплату обіцяють в ІТ-галузі. Тут спеціалісти можуть заробляти у середньому 25 тисяч гривень на місяць. Замикає трійку найбільш високооплачуваних сфер – фінансова та страхова діяльність, де можна отримати у середньому 11 тисяч гривень на місяць.

Далі йде інформація і телекомунікації – 10600. Ті ж, хто працюватиме у науковій та технічній діяльності отримуватимуть у середньому близько 9 тисяч. За ними йдуть працівники сфери транспорту з окладом у 7 тисяч, державного управління й оборони, торгівлі, ремонту авто – 6700 та промисловості – 6600. Замикає десятку сфера наземного і трубопровідного транспорту з зарплатою 6 тисяч гривень.

За матеріалами: <https://dyovys.info/2017/04/26/yaki-profesiyi-budut-zatrebuvani-i-de-platyat-najbilshe-v-ukrayini-infografika/>

1. Які спеціалісти є найбільш затребуваними за даними Державної служби статистики?
2. Хто є найбільш оплачуваними спеціалістами?
3. Які робочі професії є потрібними сьогодні?

Завдання 15. Доведіть свою позицію щодо наступних тверджень.

1. Вибір професії надзвичайно відповідальний крок.
2. Робота має приносити задоволення.
3. Професії майбутнього – реальні чи ні?

Завдання 16. Поставте слова у відповідні колонки. Посортуйте відповідно до текстів.

Сучасні технології	Наука й освіта	Сільське господарство

Проектор, дистанційне навчання, урожай, городина, додаток, архітектор, програма, агроном, ігрофікація, комп'ютер, робот, віртуальний світ, бібліотека, парник, ренатуралізатор, сонячні технології, онлайн-персона, монокультура, фармацевт, штучний інтелект.

Завдання 17. Прочитайте новини про останні події в Україні і світі.

Факти ICTV поспілкувалися з Вотцелем напередодні його приїзду до нашої столиці задля участі в Київському міжнародному економічному форумі. Ключова тема розмови – впровадження штучного інтелекту та автоматизація праці.

– Який відсоток співробітників вашої компанії втратять роботу в найближчі п'ять років?

– Це підступне запитання. Не можна сказати, що робочі місця будуть просто втрачені, усе не так просто. Насправді, питання полягає в тому, чи зможе працювати штучний машинний розум так само добре, як людина, чи навіть краще?

Будь-яка робота потребує навичок. Під словом «навички» ми розуміємо будь-яке вміння: від уміння подивитися на предмет і визначити що це до здатності піднімати важкі речі, рахувати тощо.

Машини постійно навчаються, їх уміння вдосконалюються, тому кількість видів робіт, які машини роблять краще за людей, буде поступово зростати.

Ми проаналізували сотні робіт і тисячі видів різноманітної діяльності. Аналіз показав, що з технічної точки зору машина справляється так само добре, або краще, ніж людина, у середньому майже у 30% різних видів діяльності....

Я думаю, що впровадження нових технологій допоможе створити попит на нові види праці. Ми можемо лише приблизно уявити, якими будуть такі нові робочі місця.

Людям, які працюють у сільському господарстві, важко уявити, в чому полягає робота інженера. Чи, наприклад, ще нещодавно ніхто не уявляв, що Angry Birds зможуть створити цілу індустрію. З'являються нові види й типи робочих місць, і це дає нам надію.

З іншого боку, зрозуміло, що певні робочі місця будуть втрачені й потрібно подумати про перехід на інші види діяльності.

Будь-який рух на ринку праці відбувається за чіткою схемою: є попит – з'являється і пропозиція. Уряди і суспільства повинні замислитися: як можна підтримати цей перехід? Подумати, що потрібно людям для того, аби працювати у цифровому суспільстві: які вміння необхідно мати, яку освіту, визначити, чи є доступ до робочих місць.

Нині в Україні відчувається нестача кваліфікованих кадрів з окремих професій і спеціальностей. Однією з причин цього є невідповідність структури професійної освіти актуальним і перспективним потребам ринку праці за кваліфікаційним рівнем і з професійної структури. Головною проблемою системи підготовки фахівців є те, що вона орієнтована не на вимоги та потреби регіонального й державного ринку праці, а на попит населення, престиж на окремі спеціальності. Причиною професійно-кваліфікаційного

дисбалансу між потребами ринку праці й підготовкою кадрів є відсутність прогнозування потреб ринку в працівниках у професійному розрізі. Відсутня державна звітність про професійну відповідність попиту і пропозиції на ринку праці. Статистичні дані державної служби зайнятості щодо професій, які мають незайняті громадяни, та кількості вакансій у професійному розрізі є дуже неповними, оскільки охоплюють тільки зареєстровану частину ринку праці.

<https://robotodavets.org.ua/2018/12/12/yak-zminyvsyarynok-pratsi-v-ukrayini.html>

<https://fakty.com.ua/ua/ukraine/20170919-dyrektormckinsey-avtomatyzatsiya-vzhe-mozhe-zvilnyty-30-lyudej-ukrayina-zminytsya-za-10-15-rokiv/>

Завдання 18. Напишіть короткий твір про ринок праці в Україні. Використайте групи слів:

- ринок праці (попит, пропозиція, баланс, безробіття);
- професії (лікар, учитель, програміст, пілот, менеджер, телеведучий, водій та ін.);
- навички (креативність, зосередженість, відповідальність, зібраність, організованість та ін.);
- освіта (напрямок, професія, спеціаліст, навчання, досвід).

Завдання 19. Розкажіть про сучасний ринок праці вашої країни. Які професії є найбільш популярними? Чому?

Тема 8. Стратегії планування часу

Завдання 1. Доберіть до підкреслених слів синоніми. Використайте слова з довідки.

1. Пошкодити можна будь-яку техніку.
2. У національних запасах є різні цінні папери.
3. Чужа людина на підприємстві може занепокоїти усіх.
4. Ви маєте визначити свій порядок дій на сьогодні заздалегідь.
5. Різні перепони зникають, коли людина чітко усвідомлює свою мету.
6. Перехідним етапом між кризою і розквітом є розвиток.
7. У кожної особи стільки енергії та бажання.
8. Головна заплутаність при внесенні даних людей – порахувати стаж.
9. Ніхто і не намагався визначити робочі години банку.
10. Засідання у Верховній Раді нині дуже доцільне.

Довідка: резерв, сторонній, регламент, раціональний, перешкода, проміжний, встановити, прагнення, складність, зіпсувати.

Завдання 2. З поданими словами утворіть словосполучення:

пізнавати / пізнати (кого? що? з якою метою?)

заважати / завадити (кому? чому? яким чином?)

усамітнюватися / усамітнитися (де? для чого?)

стимулювати / простимулювати (кого? що? чим?)

присвячувати / присвятити (що? кому?)

Завдання 3. Знайдіть відповідності.

Регламент –	першість у висловленні ідей, відкритті.
Пріоритет –	рух з боку в бік.
Делегування –	здатність давати результат, продукцію.
Коливання –	прийнятий розпорядок перемовин.
Продуктивність –	обрання представником.

Завдання 4. Продовжіть перелік слів, що відповідають певному поняттю.

Планування часу: продумання, регламент ...

Результативність: ...

Продуктивність: ...

Завдання 5. Прочитайте текст. Як на вашу думку, поради автора статті можуть бути вам корисними?

Золоті правила планування часу

Важливим пунктом у системі планування є контроль за раціональним використанням робочого часу. Це дає керівникові можливість виявляти резерви для подальшого вдосконалення своєї роботи і раціонального використання робочого часу.

У процесі індивідуального планування та управління своєю діяльністю керівник краще пізнає свою роботу, ресурси і можливості співпраці; отримує обґрунтовані дані про свої права, обмеження та про використання робочого часу. У результаті керівник пізнає самого себе, що дозволяє не просто працювати, а досягти високих результатів.

Пропонуємо десять «золотих» правил, виконання яких допоможе вам досягти кращої організації Вашої роботи та успішного планування часу.

1. Формуйте робочі блоки, протягом яких ви будете здійснювати виконання великих або подібних за характером завдань.

Тому, хто постійно перериває свою роботу або кому заважають сторонні, для виконання завдання потрібно значно більше часу, ніж тому, хто зосередився виключно на виконанні роботи такого ж обсягу. Перерви вимагають додаткових витрат часу і зусиль для чергового «розбігу» і «занурення» в роботу. Якщо об'єднати виконання декількох невеликих за обсягом, але схожих за характером робіт (наприклад, телефонні розмови, відповіді на листи кореспондентів, обговорення службових питань зі співробітниками) в робочі блоки, то економія часу буде відчутною.

2. Навмисно усамітнюйтеся і встановлюйте неприйомні години.

Для виконання надзвичайно важливих завдань необхідно мати можливість працювати спокійно, без будь-яких перешкод ззовні. Для цього слід переключити телефон на секретаря, колег або скористатися автовідповідачем. Так, у Вас з'явиться проміжок часу, коли ви зможете, максимально зосередившись, домогтися найвищої продуктивності і результативності. На телефонні дзвінки, що надійшли в цей період можна буде відповісти пізніше.

3. Установлюйте регламент, а також визначайте необхідні витрати часу для виконання певних завдань.

Тривалість виконання тієї чи іншої роботи зазвичай залежить від наявного в розпорядженні часу. Чи не кожна ділова людина скаржиться на занадто затяжні і малорезультативні переговори. Обговорювати слід все, що необхідно, але не більше години. Цього часу цілком повинно вистачити для того, щоб вислухати всі точки зору і прийняти основні рішення.

Інколи ділові зустрічі перетворюються на порожню «балаканину». Найчастіше їх призначають на 10 годину ранку, і переговори тривають до обіду. Тим часом, якщо зустріч призначати на 11 годину ранку, то вона також неодмінно закінчиться до обіду, причому, можливо, з кращим результатом. Час – гроші, і якщо останні постійно рахують, то витрати часу,

які в кінцевому підсумку теж мають своє грошове вираження, враховують вкрай рідко.

4. Дотримуйтеся принципу встановлення пріоритетів при виконанні всіх видів робіт.

Ніхто не в змозі впоратися з усіма справами, які необхідно або хотілося б зробити. Широко поширеним явищем і проблемою є прагнення зробити відразу занадто багато справ. Однак у добі лише 24 години. Щоб якось розтягнути свій робочий день, деякі забирають, у разі крайньої необхідності ще й частину ночі. Не забувайте, що стрес виникає не від того, що ми зробили, а від того, що ми не встигли зробити. Нас пригнічує свідомість того, що ми не встигли закінчити роботу.

Єдина можливість упоратися з потоком завдань, ділових зустрічей і домовленостей – це чітко й однозначно встановити для них пріоритети, орієнтуючись на досягнення власних цілей і виконання дійсно важливих справ. Завдяки цьому можна найкращим чином використовувати кожен день, годину і хвилину. У першу чергу доцільно братися за ту справу, якій відводиться пріоритет № 1.

5. По можливості виконуйте тільки дійсно важливі справи (принцип Парето).

Вільфредо Парето у ХІХ ст. виявив, що лише невелика частина результату будь-якої діяльності справді щось важить. Так, наприклад, 80% успіху фірми досягається завдяки лише 20% клієнтів або тільки в 20% тексту статті або листа міститься 80% всієї інформації. Якщо ми при читанні, на нарадах, при занесенні даних у комп'ютер і т. ін. обмежимося тим, що є дійсно важливим, то, використавши лише 20% свого робочого часу, ми отримаємо 80% результату. Головна складність полягає у тому, щоб виявити ті 20%, від яких залежить успіх справи. У даному випадку мале вирішальним чином визначає велике!

6. Повною мірою використовуйте делегування як оплачувану послугу.

Жодна ділова людина, що цінує свій час, не повинна робити все сама. Ті завдання, виконання яких могли б взяти на себе інші, неодмінно повинні виконувати саме вони. Вигідніше і дешевше всього тривалий час користуватися платними послугами, вдаючись до допомоги різних агентств, консультаційних фірм і організацій, що надають різні послуги. У сучасних умовах на ринку послуг пропонується будь-яка кваліфікована допомога. Витрати на використання платних послуг «на стороні» будуть в будь-якому випадку меншими, ніж витрати роботодавця на утримання додаткового штатного співробітника.

7. Великі завдання виконуйте невеликими частинами (тактика «салямі»).

Ще Альберт Ейнштейн помітив, що більшості людей подобається рубати дрова тому, що при цьому за дією відразу слідує результат. Саме через те, що результат віддалений за часом, людям властиво «ухилитися» від великих і непростих завдань або зволікати з їх виконанням, інакше кажучи, відкладати їх «у довгий ящик». Цілі і проекти також слід ділити на невеликі порції і виконувати їх протягом досить тривалого часу, кожен день відводячи на цю роботу приблизно по дві години. Після досягнення першої проміжної мети виявляться і певні результати, які будуть стимулювати виконання решти завдань.

8. Установлюйте для самого себе терміни виконання справ.

Добрих намірів, як правило, не бракує, не вистачає зазвичай часу, щоб виконати задумане. Причина проста: тільки зберешся взятися за намічене, як потрібно провести незаплановану ділову зустріч, виникають непередбачені обставини або просто відволікають дрібні, повсякденні справи, і тоді доводиться відмовлятися від задуманого.

Якщо ж заздалегідь, наприклад, на початку місяця, в робочому календарі зарезервувати певні часові блоки для виконання своїх починань і сприймати їх як заздалегідь заплановані ділові зустрічі або наради, та до того ж позначити їх

тим же кольоровим маркером, який ви використовуєте для позначення всіх своїх важливих справ, то це психологічно налаштує вас на обов'язковість їх виконання.

9. Головні завдання виконуйте рано вранці (відчуття успіху).

«Ранковий час обдарує золотом нас». Хто не переживав такого: уже на початку робочого дня всі плани порушуються через непередбачені обставини: нагромадження незапланованих розмов, телефонних дзвінків і т. ін. Однак те, що виконано заздалегідь (наприклад, перед усіма повсякденними справами, такими, як розмови телефоном, відповіді на листи тощо), створює відчуття справжнього успіху; результат ранньої роботи ніхто вже не зможе у вас відняти або зіпсувати. Секрет успіху багатьох підприємців полягає в тому, що вони ще рано вранці вдома або на робочому місці безпосередньо перед початком робочого дня встигають виконати ту чи іншу важливу для них справу або, принаймні, почати її.

10. Свідомо враховуйте в робочих планах коливання рівня працездатності.

Більшість з нас на собі відчуває, що продуктивність праці протягом робочого дня змінюється, вона то досягає піку, то різко знижується. Відбувається це незалежно від того, чи є людина «жайворонком» або «совою». У будь-якому випадку слід планувати виконання найбільш важливих робіт на періоди підвищення працездатності. У цей час людина відчуває себе повною сил і встигає зробити значно більше і з кращим результатом, ніж у період спаду працездатності. Період спаду працездатності присвятіть консультаціям і телефонним дзвінкам.

Автор: Лотар Зайверт, професор, керівник Інституту стратегії використання часу (Гейдельберг, Німеччина).

За матеріалами: <https://staff-capital.com/uk/articles/planuvannya-chasu.html>

Завдання 6. Дайте відповіді на запитання до тексту.

1. Чому нам варто раціонально використовувати час?
2. Що усвідомлює керівник під час своєї діяльності?
3. Чи можемо ми делегувати певні завдання іншим?
4. Від чого залежить тривалість виконання завдань?
5. На що часто скаржаться ділові люди?
6. Що Вам відомо про принцип Парето?
7. Як варто виконувати великі завдання?
8. Що психологічно налаштовує нас на обов'язковість виконання завдання?
9. Які справи варто виконувати у період підвищеної продуктивності праці?

Завдання 7. Закінчіть речення.

1. Людина має чітко усвідомлювати, як вона може покращити ...
2. У наш час багато роботи виконує ...
3. Необхідно свідомо визначити витрати часу ...
4. Результативність переговорів залежить від ...
5. Можна користуватися кваліфікованою допомогою ...
6. Ранковий час ...
7. Період спаду працездатності треба присвятити ...

Завдання 8. Допишіть у речення пропущені слова. Користуйтеся текстом.

1. Золоті правила _____ часу.
2. Інколи варто _____ однією справою на день.
3. Сьогодні багато людей _____ свої справи іншим.
4. Результативність нашої роботи _____ певними правилами.
5. Ви маєте _____ зробити все, що запланували на день.
6. _____ людини найвища вранці, а потім знижується.
7. Якщо нам не подобається завдання, ми можемо _____ з його виконанням.

8. Відповідати на листи _____ необхідно дуже уважно.
9. Подальше _____ Вашої роботи потішить керівництво.
10. На день варто _____ лише кількома справами, а не усіма одразу.

Завдання 9. Визначте, чи правильні твердження. Дайте аргументовану відповідь.

1. Щоб виконати будь-яке важливе завдання, необхідно мати можливість спокійно працювати.
2. Обговорювати всі питання з колегами можна вночі.
3. Усі термінові справи варто виконувати тільки самостійно.
4. Перед початком роботи варто встановити регламент.
5. Ми можемо не встановлювати чіткі терміни виконання справ.
6. Продуктивність праці протягом дня змінюється.

Завдання 10. Уявіть, що ви – керівник великої компанії. Напишіть, які справи варто виконувати у різні частини доби.

Ранок	День	Вечір	Ніч

Завдання 11. Розкажіть про ваші правила планування часу. Використайте слова і словосполучення.

продуманий виконувати пріоритетний поетапно самостійний завдання результат	розпорядок термін	наприклад особливо інакше кажучи а саме таким чином	навіть
--	--	---	--------

Завдання 12. Прочитайте діалоги і визначте, яким ситуаціям вони відповідають: а) інтерв'ю з відомим спортсменом; б) розмова з керівником департаменту з управління персоналом; в) інтерв'ю з керівником фірми.

– Доброго дня! Як на Вашу думку, що таке тайм-менеджмент?

– Доброго! Тайм-менеджмент – спосіб організації часу задля підвищення ефективності та раціональності його використання. Тобто умовний контроль над часом дозволяє активізувати свою продуктивність таким чином, щоб отримати бажаний результат «у строк» або за менший строк.

– Яким чином Ви виконуєте всі завдання?

– Іду шляхом «від простого до складного».

У вас великий досвід управління в аграрних холдингах. Розкажіть, будь ласка, про особливості управління в цій сфері.

У першу чергу дякую, що включили мене в ваш HR-рейтинг і я змогла увійти в топ-20 кращих HR-спеціалістів України, для мене і команди це дуже приємно.

Щодо питання, то як і будь-яка компанія, незалежно від напрямку, агрохолдинги керуються усіма основними принципами, на яких базується політика управління персоналом і в інших напрямках, але є певна специфіка. Зокрема, зараз більшість HR говорить про кадровий голод. Для сільського господарства цей фактор підсилений вдвічі.

З чим це пов'язано?

Зараз основна причина кадрового голоду в Україні – це відтік молоді і кваліфікованих робітників за кордон. У нас це подвоєно ще тим, що працівники виїжджають з села в місто. Причин на це є багато.

Ви почали займатися боротьбою в 2000 році, коли вам було дев'ять років. Як пройшло ваше дитинство? Чи був у вас час на звичайні дитячі веселощі та спілкування з однолітками?

Моє досить безтурботне життя тривало і після того, як я почав займатися боротьбою. Я спочатку займався тільки три дні на тиждень, і мені вистачало часу і на навчання, і на погуляти у дворі з друзями. З плином часу у мене стали більш насичені тренування, і я почав займатися щодня, крім неділі. Таким чином, мені бракувало часу на так зване особисте життя, і навчання почало страждати потихеньку від цього. Я відразу зробив ставку на спорт, відчуваючи, що боротьба це мій вид спорту, який мені дуже подобається і підходить, тому ні крапельки не шкодував уже в той час.

– Який ритм життя у вас сьогодні?

Коли на зборах – у нас це як день бабака. Тренуємося постійно: три тренування на день і між ними намагаємося хоча б трохи відпочити. А коли немає зборів, тоді різноманітний ритм життя, в залежності від того, які справи треба зробити. Постійно «мотаюся» по місту, при цьому встигаю два рази потренуватися протягом дня. День насичений, тому що постійно доводиться кудись їхати, документи відвозити, зустрічатися з кимось, комусь дати інтерв'ю.

Завдання 13. Утворіть діалоги на подані ситуації.

- Ви – керівник великої компанії і плануєте свій день із секретарем.
- Ви – викладач. Як вам розподілити час, щоб приділити увагу усім студентам.
- Ви – студент, вирішуєте, як усе встигнути у своєму житті.

Завдання 14. Прочитайте текст і дайте відповіді на запитання до тексту. Використайте конструкцію *хто керується чим*.

Системно важливо структурувати задачі за пріоритетністю і з фіксацією часових рамок. Складати план варто від довгострокових до короткострокових справ – від цілей на рік до планів на день.

Наприклад, цього або наступного року ви хочете навчатися/працювати за кордоном. Окрім вирішення технічних питань (оформлення закордонного паспорта, візи, підготовки пакету документів тощо), ви маєте володіти іноземною мовою. Отже, плани на день мають містити заняття іноземною мовою.

Кожній задачі варто присвоїти свій ступінь важливості. Також можна скористатися матрицею Ейзенхауера. Він поділив всі справи на чотири групи:

- першочергові задачі. Вони є терміновими та важливими. Порушення строків їх виконання може вам серйозно нашкодити;

- важливі, але не термінові. Їх можна відкласти. Але якщо таке практикувати постійно, то справи «дезертирують» до першої категорії. Тож треба бути обачними;

- термінові, але не важливі. Такі завдання не мають відношення до вашого персонального успіху у досягненні важливих цілей, але відбирають час. Тож, за можливості, такі справи краще делегувати іншим (хто, звісно, готовий вам допомогти);

- не термінові і не важливі. Такі справи не мають наслідків через їх невиконання. Тож такі задачі можна ігнорувати.

Ресурс часу – не резиновий. Усі ми про це знаємо, але не всі ми керуємося цією тезою при організації власного часу.

Надзвичайно важливо навчитися відфільтровувати інформацію/задачі, які не входять в стратегію досягнення глобальної (для вас) мети на певній життєвій дистанції.

Наприклад, якщо ви маєте на меті придбати ноутбук через два роки, не варто окупувати інтернет запитамі «який обрати

лептоп» сьогодні. Отримана інформація перестане бути актуальною за кілька років, а відтак – не вплине на прийняття кінцевого рішення. Адже технічний прогрес не стоїть на місці, як, власне, і курс долара.

Тайм-менеджмент – це не спосіб розпланувати життя. Це інструмент покрокового досягнення цілей в умовах обмежених часових рамок.

Запам'ятовуйте та шукайте інформацію, яка резонує із пріоритетними задачами. Інше – марнування часу.

Важливо «думати» на папері або електронних носіях. Це свого роду фіксація інформації, яка не дає забувати про загальну картину кроків для досягнення мети.

План дій на наступний день краще за все писати звечора. Так ви будете точно знати, з чого починати роботу на сьогодні, а не вештатися комірчинами своєї пам'яті в пошуках відповіді на питання «З якої справи розпочати?».

З появою нових завдань список можна корегувати і протягом дня. Головне – не забувати «тегувати» їх ступенем пріоритетності.

Після виконання завдання викреслюйте його зі списку. Так ви відслідковуватимете свою продуктивність і зрозумієте, який обсяг завдань для вас є оптимальним. Отже, зможете внести «персоналізовані» зміни до плану, а не «на око».

До того ж, якщо ви виконали всі поставлені на день задачі, це надихне вас на наступний етап роботи і додасть впевненості у силах.

У нагоді вам стануть додатки для смартфонів, планшетів, програми для комп'ютерів з тайм-менеджменту. Наразі їх безліч. І більшість з них – безкоштовні.

Ніякі методи з «оптимізації вас» не працюють, якщо ви не вмотивовані. А що є мотивацією? Результат. Якщо ціль обрана, умовно кажучи, правильно, то це спонукатиме вас діяти з більшою віддачею. Якщо ваша мета – примха сьогоднішнього дня, тайм-менеджмент вам не допоможе.

І останнє. Правила тайм-менеджменту не мають на меті спонукати вас постійно дивитись на годинник. Суть – у процесі.

За матеріалами: <http://kordon.in.ua/news/top-5-pravyl-upravlinnya-chasom-52571/>

1. За яким принципом варто складати план виконання завдань?
2. Що вам відомо про матрицю Ейзенхаура?
3. Чому необхідно відфільтрувати завдання? Наведіть приклади.
4. Що таке тайм-менеджмент?
5. Які досягнення сучасності допоможуть вам спланувати час?
6. Чому варто «думати на папері»?
7. Що найбільше спонукає людину до діяльності?

Завдання 15. Доведіть свою позицію щодо наступних тверджень.

1. Планування часу надзвичайно важливе.
2. Результативність праці залежить від продуманого плану виконання завдань.
3. Усі завдання ми маємо виконувати самостійно.
4. Необхідно продумувати терміни виконання планів.
5. Усі справи можна поділити на чотири групи.
6. Тайм-менеджмент – це інструмент досягнення цілей.

Завдання 16. Заповніть таблицю. Розташуйте усі свої довгострокові і короткострокові завдання відповідно до їх важливості.

Першочергові завдання	Важливі завдання	Бажані (або другорядні) завдання

Завдання 17. Прочитайте новини про останні події в Україні і світі.

Прокрастинуйте розумно

Почнімо з прокрастинації – зволіканні у виконанні поставлених завдань. На думку психологів, зволікання часто є реакцією тривоги. Якщо ми турбуємося про річну презентацію перед радою директорів або про важливий проєкт, наш мозок думає: «Якщо я не маю впевненості, що можу це зробити, то навіть не намагатимуся. Відкладу, поки не відчую себе впевненіше». Це звучить знайомо, тому що насправді всі відкладають на потім, і це абсолютно не пов'язано з лінню або відсутністю мотивації.

Чим більш важливе для нас завдання, тим більше імовірності того, що ми не зможемо його виконати. І цей ефект ще більше виражений у людей, що страждають на хронічний тривожний розлад.

Говорити кому-небудь «припинити тяганину» – це все одно, що сказати комусь, хто страждає від тривоги, «перестати турбуватися». Така порада непродуктивна. Мало того, це навіть дещо образливо, адже прокрастинація не відключається за допомогою якогось чарівного перемикача. Дослідження показують, що подібна поведінка може бути фундаментальною частиною того, чим ми є.

Наслідком зростання людей із середніми доходами є пришвидшення урбанізації. Доповідь National Intelligence Council говорить про те, що кількість мешканців міст за двадцять років зросте на 1,5 мільярди.

Можна очікувати, що міста ставатимуть іншими: більш «розумними» та інтегрованими з фермерським виробництвом, що існуватиме в рамках міської інфраструктури.

Пришвидшення урбанізації вестиме до двох головних наслідків. По-перше, це зростання світового будівництва.

І тут металурги, виробники будівельних матеріалів, будівничі компанії, виробники меблів чи гравці сектору послуг можуть знайти свої перспективи. По-друге, це зростання попиту на базові ресурси, передусім їжу, воду та енергію. За прогнозами, попит на їжу між 2010 та 2030 роками може вирости на 35%, попит на воду – на 40%, попит на енергію – на 50%.

<https://bakertilly.ua/news/id45486>

<https://hromadske.ua/posts/svit-u-maibutnomu-5-holovnykh-tendantsii>

Завдання 18. Напишіть короткий лист другові про правила сучасного тайм-менеджменту. Використайте слова і словосполучення: планування, робота, відповідальність, продуктивність, результативність, час, делегування, розподіл, прокрастинація, першочерговий, другорядний, обирати представником, розпорядок дня та інше.

Завдання 19. Розкажіть про сучасні умови функціонування великих компаній у вашій країні. Які основні правила планування часу використовує сьогодні їх керівництво?

Тема 9. Духовна культура особистості

Завдання 1. Доберіть до підкреслених слів синоніми. Використайте слова з довідки.

1. Культура орієнтована на загальнолюдські цінності.
2. Формування особистої культури здійснюється через соціальні інститути.
3. Внутрішня культура особистості заснована на переконаннях.
4. Основою культури особистості є її ідеали.
5. Духовна культура включає в себе взаємозв'язки з іншими людьми.

Довідка: стосунки, всесвітній, громадський, світогляд, прагнення.

Завдання 2. З поданими словами утворіть словосполучення: залучати / залучити (кого? що? до чого?)

фіксувати / зафіксувати (що? у чому?)

здійснювати / здійснити (що? для чого? для кого?)

підкорювати / підкорити (що? кого? з якою метою?)

Завдання 3. Знайдіть відповідності.

Культура –	результат діяльності багатьох поколінь.
Соціальні інститути –	це її ідеали.
Культура суспільства –	це система цінностей, норм, звичаїв.

Основа духовної культури особистості –	це сім'я, соціальна група, виховні заклади.
--	---

Завдання 4. Продовжіть перелік явищ, що характерні для сучасної культури молоді.

Освіченість: манери, знання мов, ...

Переконання: ...

Культура суспільства: ...

Культурність людини: ...

Завдання 5. Прочитайте текст. Чому духовна культура особистості змінюється з кожним поколінням?

Духовна культура особистості

Культура окремої людини вимірюється ступенем її залучення до здобутків національної й загальнолюдської культури. Аспект культури особистості прийнято називати культурністю людини. Останню здавна пов'язували з освіченістю. Культура – це система цінностей, норм, звичаїв, вона включає в себе також певний стиль життя, спілкування, мислення.

Ця система є результатом колишньої діяльності людства, щоб його досвід можна було б використати сьогодні. Важливий її елемент – досвід усього суспільства й окремих людей. Досвід фіксує стійкі елементи діяльності й містить принципи та методи застосування отриманих результатів, щоб розвивати нову діяльність. Крім того, культура – величезний запас інформації, що її отримало суспільство шляхом переробки особистого, колективного й соціального досвіду, це всі цінності, створені людством, і способи діяльності, за допомогою яких ці цінності отримані. Культура суспільства – результат діяльності багатьох поколінь. Кожна людина й кожне покоління при цьому спираються на досягнуте раніше. За тисячі років свого існування людство створило особливий світ – світ культури, до якого входять технології, засоби праці, предмети

вжитку, транспортні засоби, засоби зв'язку й численні духовні цінності.

Культура кожної окремої особистості виникає під суспільним впливом, передається людині від суспільства. Ця передача здійснюється за допомогою процесів виховання, освіти, навчання. Саме завдяки їм відбувається зв'язок культури суспільства й культури особистості. Ці процеси протягом багатьох тисячоліть здійснювались стихійно, але з часом були впорядковані, і суспільство створило цілу систему інститутів для виховання й освіти підростаючих поколінь. Тому культура особистості є своєрідним витвором, копією культури суспільства, щоб кожен із нас як особистість вносив у культуру й дещо нове, своє.

Завдяки культурі здійснюється неперервний рух людства від минулого до майбутнього. Цей рух цілеспрямований. Культура орієнтована на загальнолюдські цінності, але водночас включає й цінності національних культур.

Формування особистої культури здійснюється соціумом через соціальні інститути (сім'я, соціальна група, виховні заклади, формальні та неформальні об'єднання). Вплив на особистість здійснюється прямо й опосередковано за допомогою соціальних дій і соціально важливої інформації.

Зовнішні елементи культури особистості створюють так звану формальну культуру, яка іноді носить наслідувальний характер. Внутрішня культура особистості заснована на переконаннях. Людина завдяки переконанням, якими керується, своєю поведінкою не пристосовується до соціальної сфери, а діє згідно з особистою волею та розумом, своїм світосприйняттям і моральними ідеалами.

Сучасне розуміння культури виділяє дві сторони: матеріальну й духовну.

Духовна культура особистості становить частину загальної культури.

Структурною основою духовної культури особистості є її ідеали. Завдяки їм формуються ціннісні орієнтири особистості й усі інші елементи її духовності.

Духовне життя людини формується під впливом елементів її духовної культури, але не обмежується ними, оскільки включає в себе й духовні взаємини з іншими людьми. Отже, воно має два основні аспекти. Перший з них полягає в тому, що людина підкоряє всю свою зовнішню діяльність і поведінку своїм ідеалам і духовним цінностям. Другий – у тому, що людина накопичує нові й нові духовні багатства, її моральні та світоглядні цінності поповнюються й ростуть, духовні інтереси розширюються, а завдяки цьому внутрішній світ збагачується новими думками, почуттями, переживаннями.

Духовність розширює межі буття індивіда, робить його причетним до вищих цінностей роду людського.

Завдання 6. Дайте відповіді на запитання до тексту.

1. Наскільки важлива національна культура для вашого народу?

2. Чи підтримуєте ви моральні та світоглядні цінності вашої нації?

3. Чому розвиток особистої культури тісно пов'язаний з національною?

4. Яким чином ви задовольняєте розширення своїх духовних інтересів?

5. Як на вашу думку, змінюється культура людини з віком і чому?

6. Чи має мала дитина рівень культури? Якщо так, то звідки він у неї?

Завдання 7. Закінчіть речення.

1. Культура – це система цінностей ...

2. Досвід фіксує стійкі елементи діяльності й містить ...

3. Культура суспільства – результат діяльності ...

4. До світу культури від суспільства до людини здійснюється ...

5. Кожен з нас як особистість вносить ...

6. Формування особистої культури здійснюється ...

7. Структурною основою духовної культури особистості є ...

Завдання 8. Допишіть у речення пропущені слова. Користуйтеся текстом.

1. Духовна культура особистостей становить частину _____ культури.

2. Структурною основою духовної культури особистості є її _____.

3. Духовні інтереси людини розширюються, а завдяки цьому _____ світ збагачується новими думками, почуттями, переживаннями.

4. Культура орієнтована на загальнолюдські цінності, але водночас містить і _____ національних культур.

5. Аспект культури особистості прийнято називати _____ людини.

6. Формування _____ культури здійснюється соціумом через соціальні осередки та інститути.

Завдання 9. Знайдіть у тексті синонімічні речення наступним.

1. Культурність людини пов'язують з освіченістю.

2. Культура є результатом попередньої діяльності людства.

3. Величезний запас різноманітної інформації – це теж культура.

4. Від суспільства до людини передається культура.

5. Процеси виховання, освіти, передавання даних від суспільства і до людини – усе це здійснювалось стихійно.

6. Без культури неможливий рух від минулого до майбутнього.

7. Соціально важлива інформація – впливає на людей.

8. Культура поділяється на матеріальну й духовну.

Завдання 10. Визначте, чи правильні твердження. Дайте аргументовану відповідь.

1. Аспект культури особистості прийнято називати освіченістю.

2. Культура – це система цінностей, норм, традицій, вона включає в себе також певний стиль життя, спілкування, мислення.

3. Досвід суспільства й окремих людей не є елементом культури.

4. До матеріальних цінностей входять технології, засоби праці, предмети вжитку, транспортні засоби, засоби зв'язку й численні духовні цінності.

5. Передача культури поколінням здійснюється за допомогою процесів виховання, освіти, навчання.

6. Завдяки культурі здійснюється хаотичний рух людства від минулого до майбутнього.

7. Інформація може передаватися шляхом демонстрації й залучення або шляхом повідомлення.

8. Зовнішні елементи культури особистості створюють формальну культуру, яка має наслідувальний характер.

Завдання 11. Зробіть аналіз прочитаної інформації. Назвіть елементи кожного пункту таблиці.

Матеріальна культура	Духовна культура	Внутрішні елементи культури	Зовнішні елементи культури

Завдання 12. Розкажіть про культуру сучасної молоді. Використайте слова і словосполучення з таблицки.

духовна культура взаємини ідеали орієнтири духовні цінності	освіченість мислення вихованість	а також разом з тим крім того між іншим
---	--	--

Завдання 13. Прочитайте діалоги і визначте, яким ситуаціям вони відповідають: а) давньогрецька культура пов'язана зі спортом; б) церква прищеплює певні правила поведінки; в) ремесла Київської Русі як унікальний вияв культури.

<p>– У церкву мої батьки ходять по неділях. Там їх вчать турбуватись про близьких і рідних.</p> <p>– А ти підтримуєш ідеали церкви?</p> <p>– Так, ми вважаємо, що метою земного існування є підготовка до вічного життя у небесному царстві.</p> <p>– Це вимагає постійного самовдосконалення. Бажаю тобі успіхів!</p>	<p>– А вам відомо, що серед численних спортивних змагань найпопулярнішими були Олімпійські ігри.</p> <p>– Як часто вони відбувались?</p> <p>– Раз на чотири роки.</p> <p>– Нам розповідали про це на семінарі з історії. А ти знаєш, що робили посланці ігор?</p> <p>– Так, вони несли звістку про свято в Олімпії, а також, якщо йшла війна, про перемир'я, що тривало кілька місяців.</p>
<p>– Олеже, я дізналась, що в Київській Русі було понад 60 різних ремесел. Вони забезпечували внутрішні потреби країни та міжнародну торгівлю.</p> <p>– Яким чином виготовляли речі?</p> <p>– Один майстер обробляв матеріал і виготовляв річ від початку і до кінця.</p> <p>– Так, це правда. А я ще знаю, що майстер ставив особисте клеймо на виготовлену річ.</p>	

Завдання 14. З якими твердженнями ви згодні, а з якими ні? Обґрунтуйте.

- Духовна культура особистості формується роками.
- Культура – це духовні і матеріальні цінності народу.
- Культура сучасної молоді потребує удосконалення.
- Духовні цінності батьків і дітей відрізняються.

Завдання 15. Прочитайте текст і дайте відповіді на запитання до тексту. Використайте конструкцію *що належить чому*.

Від епохи до епохи, від народу до народу ми спостерігали, як кристалізувалась людська особистість. Наші сучасники шукають живильні сили в минулому. Тоді для спільноти були характерні колективістські стосунки. А сьогодні ми розуміємо значення всіх культур для людського саморозвитку. Особливе місце належить традиційним культурам, які протягом тисячоліть регулювали духовні процеси в межах тієї чи іншої країни. Можемо визначити духовний пульс людського роду через розгляд унікальних культурних явищ. Наприклад, китайська культура, одна з найдавніших у світі, – класичний взірець традиціоналізму. А культура ж Японії яскраво демонструє протилежне – вміння створювати власну традицію на основі запозичень. Ознайомлення з цими культурами надзвичайно корисне для усвідомлення законів культурного розвитку людства.

(В. Гриценко)

1. До якої історичної епохи належать колективістські стосунки?
2. Яке місце належить традиційним культурам?
3. Яке вміння належить японській культурі?

Завдання 16. Доведіть свою позицію щодо наступних тверджень.

1. Людська особистість удосконалюється протягом століть.

2. Сучасна молодь не враховує досвід минулого.
3. Важливими є культури різних країн.
4. Особливе місце належить релігії і її впливу на культуру особистості.
5. Найдавнішою є китайська культура.
6. Музичне мистецтво впливає на культуру молоді.

Завдання 17. Поставте надані слова і словосполучення у відповідні колонки.

Культура суспільства	Культура особистості

Музичне мистецтво; переконання; духовні і матеріальні цінності; взаємини; виховання, освіта; діяльність поколінь; сім'я; соціальні інститути; правила поведінки; мораль.

Завдання 18. Прочитайте новини про останні події в Україні і світі.

19 жовтня 2017 р. відбулось вручення літературної премії імені Олеся Ульяненка. Нею відзначають молодих письменників за нонконформізм у творчості та «схильність до позитивної асоціальності». Цьогорічне журі обрало переможцем премії повість «Чормет» українського письменника Маркіяна Камиша. Він сім років вивчав зону відчуження. «Чормет» – це повість про людей, які живуть біля кордону Чорнобильської Зони і збирають металобрухт. Вони приносять авіабомби вермахту в мішках і мріють здати на метал все навколо них, навіть ядро Землі.

У 2017 році премія вручалась вшосте. Лауреатами попередніх років були українські письменники.

«Лінкольн у бардо» – перший довгий роман Джорджа Сондерса, який раніше був відомий своїми короткими оповіданнями.

Дія роману відбувається в 1862 році і розповідає про важкі переживання 16-го президента США Авраама Лінкольна, який втратив свого 11-річного сина Віллі. Розповідь книжки відбувається на цвинтарі і охоплює одну ніч. Судді Букерівської премії назвали цей роман «вкрай оригінальним» та «глибоко зворушливим». Сондерс отримав премію в 50 тисяч фунтів стерлінгів. Він став другим американцем, який отримав Букерівську премію. До 2013 року нагороду могли отримувати тільки автори з Об'єднаного королівства і країн Співдружності. Тепер її вручають автору найкращого англомовного роману, виданого в Британії.

<https://day.kyiv.ua/uk/news/201017-markijan-kamysh-otrymav-literaturnu-premiyu-imeni-olesya-ulyanenko-zapovist-chormet>; https://24tv.ua/u_velikiy_britaniyi_ogolosili_peremozhtsya_nauprestizhnishoyi_literaturnoyi_premiyi_n878094

Завдання 19. Ви погоджуєтесь з твердженнями? Прокоментуйте свої відповіді.

1. Сьогодні молоді письменники схильні до позитивної асоціальності.
2. Літературна премія вручається за найкращі твори сучасності.
3. «Украй оригінальним» назвали історичний роман «Лінкольн у бардо».

Завдання 20. Напишіть короткий текст про рівень культури в Україні. Використайте групи слів:

- цінності (духовні, моральні, національні, загальнолюдські);

- взаємини (соціальні, моральні, культурні);
- культура (матеріальна, духовна);
- інститути (сім'я, соціальна група, виховні й освітні заклади);
- орієнтири (ідеали, переконання, мислення).

Завдання 21. Розкажіть про культуру ваших однолітків на Батьківщині; життєві ідеали у вашій родині; культуру вашої країни.

Тема 10. Охорона довкілля

Завдання 1. Доберіть до підкреслених слів синоніми. Використайте слова з довідки.

1. При вирішенні певних питань на виробництві, необхідно чітко узгодити дії персоналу.

2. Прийняті тривалі домовленості про скорочення викидів шкідливих газів.

3. Зміни на краще у поведінці людей приємно вражають.

4. Багато людей у ХХІ ст. переселяються до інших країн.

5. Безперервний розвиток держави є позитивною характеристикою.

6. У навколишньому середовищі різних країн є схожі проблеми.

Довідка: координувати, довгостроковий, покращення, мігрувати, сталий, постійний.

Завдання 2. З поданими словами утворіть словосполучення: скорочувати / скоротити (що? з якою метою?)

зосереджуватися / зосередитися (на кому? на чому?)

приводити / привести (кого? що? до чого?)

підтримувати / підтримати (кого? що? з якою метою?)

оснащувати / оснастити (кого? що? чим?)

Завдання 3. Знайдіть відповідності.

Потенціал –	можливості, наявні сили, запаси, засоби, що можуть бути використані.
-------------	--

Конвенція –	це надання в борг на певний строк грошових коштів (за умови їх повернення).
Егіда –	міжнародний договір.
Стратегія –	захист, заступництво.
Кредитування –	модель узагальнення дій, необхідних для досягнення поставлених цілей.

Завдання 4. Продовжіть перелік елементів, що використовується в сучасному світі для покращення екології.

Енергетичні системи: сонячні батареї, ...

Сучасні тенденції: заборона целофану, ...

Технології: ...

Домовленості: ...

Завдання 5. Прочитайте текст. Які програми захисту навколишнього середовища Ви знаєте?

Програма ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП)

Програма ООН з охорони навколишнього середовища створена у 1972 році після Стокгольмської конференції ООН з охорони навколишнього середовища. ЮНЕП є основним органом ООН у галузі охорони навколишнього середовища, який покликаний забезпечувати керівництво і сприяти співробітництву в інтересах навколишнього середовища шляхом стимулювання діяльності, інформування та надання допомоги з метою покращення якості життя.

ЮНЕП визначає політику та координує діяльність з питань навколишнього середовища та відповідає за природоохоронний компонент сталого розвитку.

Основними органами ЮНЕП є:

1. Рада керуючих ЮНЕП, в якій представлені 58 країн від 5 регіонів, що обираються Генеральною Асамблеєю на чотири роки, в т. ч. Україна з 1981 р.

2. Комітет постійних представників.

Діяльність ЮНЕП охоплює широке коло питань і проблем, пов'язаних з навколишнім середовищем та сталим розвитком. У даний час робочі програми ЮНЕП зосереджені на наступних основних напрямках:

- інформація, оцінка та вивчення стану навколишнього середовища, дослідження потенціалу реагування на надзвичайні ситуації, а також посилення функцій завчасного оповіщення та оцінки;
- покращення координації діяльності конвенцій з питань охорони навколишнього природного середовища та розроблення документів з екологічної політики;
- прісноводні ресурси;
- передача технологій та промисловість.

Серед джерел фінансування ЮНЕП можна виділити Регулярний бюджет ООН, Фонд з навколишнього середовища, цільові фонди та паралельні внески.

Під егідою ЮНЕП також перебувають секретаріати декількох природоохоронних конвенцій, зокрема секретаріат та фонд Монреальського протоколу, секретаріати Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, Конвенції про охорону біологічного різноманіття, Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин, Базельської конвенції про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням та Стокгольмської конвенції про стійкі органічні забруднювачі.

Співробітництво з ЮНЕП відбувається також в рамках «Ініціативи з довкілля та безпеки». НАТО є асоційованим членом Ініціативи з 2004 року.

Головною метою ініціативи є допомога країнам у визначенні та розв'язанні проблем стабільності та безпеки, які виникають у зв'язку з питаннями навколишнього середовища, а також поліпшення загального взаєморозуміння шляхом зміцнення діалогу і співробітництва з екологічних питань.

ЮНЕП є спонсором декількох програм розповсюдження сонячних батарей через кредитування. Ці програми допомагають більш як 100000 чоловік фінансувати придбання сонячних енергетичних систем в Індії. Успіх у програми сонячних енергетичних систем в Індії привів до реалізації аналогічних проєктів в інших частинах світу, що розвиваються, таких як Туніс, Марокко, Індонезія та Мексика.

Ще одна відома програма ЮНЕП займається наглядом за скороченням льодовиків. Льодовики тануть рекордними темпами, деякі можуть зникнути протягом десятиліття. Завдяки Програмі ООН з навколишнього середовища, яка працює з 16 березня 2008 року, вчені вивчають стан майже 30 льодовиків по всьому світу. Вони виявили, що втрата льоду досягла рекордного рівня в 2006 році. У середньому, висота льодовиків зменшилися на 2,5 метра в 2006 році, а це найбільша втрата по сьогодні.

Сьогодні діє «Всесвітня стратегія охорони природи». Це довгострокова програма заходів, спрямованих на підтримку оптимальних умов для існування і розвитку людства. Стратегія рекомендує всім державам приймати рішення про використання природних ресурсів на основі об'єктивної оцінки стану Екосистеми. Урядам рекомендовано переглянути і підсилити законодавства про використання біологічних ресурсів їхньої країни, домогтися поліпшення організації і контролю природокористування. Кожна країна повинна переглянути застосовувані в промисловості й енергетиці технології, розробляти нові, з урахуванням їх екологічного впливу. Оснащення нових підприємств системами, що забезпечують захист навколишнього середовища від забруднення, повинно передбачатися при їх проєктуванні. Здійсненню будь-якого значного проєкту повинна передувати оцінка можливих наслідків його впливу на природу. Вирішення більшості сучасних екологічних проблем можливо тільки об'єднаними зусиллями багатьох країн. Тому природоохоронні заходи окремих держав повинні враховувати

загальну екологічну ситуацію і спиратися на міжнародне співробітництво. Дотримання рекомендацій «Всесвітньої стратегії охорони природи» відповідає інтересам сучасного і майбутніх поколінь жителів Землі.

За матеріалами: <https://menr.gov.ua/content/programa-oon-z-navkolishnogo-seredovishcha-yunep.html>; <http://www.javirua.org/programa-organizaci%D1%97-obyednanix-nacij-z-navkolishnogo-seredovishha-unep/>; https://pidruchniki.com/10981205/ekologiya/diyalnist_uryadovih_neuryadovih_mizhnarodnih_organizatsiy_galuzi_ohoroni_navkolishnogo_seredovischa.

Завдання 6. Дайте відповіді на запитання до тексту.

1. Що таке ЮНЕП?
2. Коли була створена програма?
3. Яка мета діяльності цієї програми?
4. Які Ви знаєте органи ЮНЕП?
5. Хто фінансує цю програму?
6. Що таке «Ініціатива з довкілля та безпеки»?
7. Що рекомендує державам стратегія охорони природи?
8. Що мають зробити уряди держав для покращення природокористування?

Завдання 7. Закінчіть речення.

1. ЮНЕП є основним органом ООН у галузі ...
2. ЮНЕП визначає політику та координує ...
3. Основними напрямками діяльності програми є ...
4. Головною метою «Ініціативи з довкілля та безпеки» є ...
5. «Всесвітня стратегія охорони природи» – це ...
6. Кожна країна повинна переглянути ...
7. Підприємства мають оснащуватися ...
8. Природоохоронні заходи окремих держав повинні ...

Завдання 8. Допишіть у речення пропущені слова. Користуйтесь текстом.

1. Нині діють різні проєкти з _____ навколишнього середовища.
2. Країни активно _____, щоб покращити світ.
3. ЮНЕП фінансує _____ бюджет ООН.
4. Під _____ ЮНЕП перебувають секретаріати деяких конвенцій.
5. Активно обговорюють шляхи утилізації _____ відходів.
6. Застосування _____ енергетичних систем набуло швидких темпів.
7. «Всесвітня стратегія охорони природи» є довгостроковою _____.
8. Уряди мають переглянути на законодавчому рівні використання _____ ресурсів країни.
9. Перш як застосувати певні зміни необхідно _____ можливі наслідки.

Завдання 9. Визначте, чи правильні твердження. Дайте аргументовану відповідь.

1. Діяльність ЮНЕП охоплює велику кількість екологічних питань.
2. Ця організація займається проблемою зникнення деяких видів фауни і флори.
3. Проблема льодовиків не дуже актуальна сьогодні.
4. Країни не розробляють більш безпечні технології.
5. Вирішення більшості сучасних проблем можливе.

Завдання 10. Зробіть аналіз прочитаної інформації. Заповніть таблицю.

Природоохоронна діяльність різних програм		
ЮНЕП	Ініціатива з довкілля та безпеки	Всесвітня стратегія охорони природи

Завдання 11. Розкажіть про програму ООН з охорони навколишнього середовища. Використайте слова і словосполучення.

<p>навколишнє середовище програма технології охорона довкілля оптимальні умови екологічна політика природокористування конвенція природні ресурси природоохоронні заходи</p>	<p>по-перше, по-друге аналогічно навпаки інакше кажучи на відміну від</p>
--	---

Завдання 12. Прочитайте діалоги і визначте, яким ситуаціям вони відповідають: а) екологічний рух України; б) інтерв'ю з Міністром охорони навколишнього середовища.

<p>– Яку роль має відігравати громадський екологічний рух у вирішенні екологічних проблем?</p> <p>– Ще 10 років тому вирішення екологічних проблем було прерогативою державних органів у сфері прийняття законів та контролю за їх дотриманням.</p>	<p>Марина Пирожук: Добрий вечір, в ефірі програма радіо «Свобода» – «Перед мікрофоном «Свободи». Сьогодні нашим гостем є міністр охорони навколишнього природного середовища Павло Ігнатенко.</p>
--	---

Але саме пересічний громадянин найбільш реально відчуває негативний вплив забруднення довкілля на стан здоров'я. І сама громадськість загострила екологічні проблеми, політизувала їх, що і призвело до активізації громадсько-екологічного руху.

Участь громадськості в обговоренні проєктів документів і програм, формулюванні рішень, які впливають на стан довкілля допомагає уникнути конфронтації з цих питань, запобігає соціальним конфліктам, створює умови для співпраці. Громадськість є одним із найбільш суттєвих ресурсів, які нація може використовувати для розвитку і впровадження права і політики в сфері охорони навколишнього середовища. Громадяни знають земельні природні ресурси своєї країни набагато краще за будь-якого урядового чиновника. Їх кількість робить їх сильнішими за найбільшу і найголовнішу урядову інституцію.

– Чи займається Ліга практичною природоохоронною роботою?

– Всі роки свого існування Ліга вважає пріоритетним напрямом діяльності практичну природоохоронну роботу. Що-

Пане Ігнатенко, вітаю Вас. І дуже дякую, що знайшли час поспілкуватися з радіо «Свобода» і з нашими слухачами.

Перше запитання, яке б я хотіла Вам поставити, стосується, звісно, довкілля – питання екології, оскільки це питання здоров'я нації. Отже, в якому стані сьогодні довкілля?

Павло Ігнатенко:

Що стосується питань екологічних, то, на жаль, ситуацію не можна назвати доброю. Бо тенденція, яка відслідковувалась останні десять років, негативна. І відбувалося постійне збільшення тих проблем, які стосуються екології. Це і викиди в атмосферу, і забруднення земельних ресурсів, водних ресурсів.

У нас найбільша проблема – це відсутність у державі єдиної, цілісної, сучасної системи моніторингу навколишнього природного середовища.

Це те, над чим ми працюємо рік. І я думаю, що

річно по всій Україні відбуваються природоохоронні акції ВЕЛ «Наша допомога птахам», «Первоцвіт», «Посади своє дерево», «Чисте повітря», «Нове життя джерел», «Збережи ялинку».

– В усьому світі поступово росте усвідомлення необхідності збереження довкілля. Але потрібно, щоб кожна людина зрозуміла свою відповідальність перед Природою. Що робить для цього ВЕЛ?

– Важливим напрямом роботи є поширення інформації про стан навколишнього природного середовища, шляхи покращення екологічної ситуації в державі. ВЕЛ видає свою бібліотечку, до якої входять нормативно-правові документи, матеріали конференцій, методичні розробки для освітян серій «Природоохоронні акції ВЕЛ», «Екологічна освіта і виховання», «Екологічна варта». Видається серія карт, присвячена екологічним проблемам природних вод, атмосферного повітря, еколого-економічному зонуванню території України, екологічній небезпеці, медико-демографічним проблемам.

найближчим часом результат отримаємо.

Марина Пирожук:

А чому ця проблема існує? Не вистачало коштів, чи уряд не замислювався над цією проблемою?

Павло Ігнатенко:

Я думаю, по-перше, що дійсно бракувало коштів. Але найголовніше – це те, що не було чіткого позиціонування на те, що саме Мінприроди має бути основною організацією, основним міністерством, яке займається моніторингом навколишнього природного середовища. У нас декілька організацій, відомств займаються кожен по-своєму. Починаючи від Мінтрансу і Міністерства надзвичайних ситуацій, закінчуючи (слово незрозуміле) – кожен займається моніторингом. Але, на жаль, у державі не було зведено в одне місце цієї інформації.

Ми цим займаємось. І результати вже будуть найближчим часом.

<http://www.ecoleague.net/pro-vel/misiia-vel/vystupy-publikatsii/2004/item/39-my-zdatni-zrobyty-nashu-zemliu-prekrasnoi-interv-iu-tetiany-valentynivny-tymochko>
<https://www.radiosvoboda.org/a/943323.html>

Завдання 13. Утворіть діалоги на подані ситуації.

- Ви – еколог. Розкажіть про свій план рятування планети.
- Що Ви можете зробити для покращення екології?

Завдання 14. Прочитайте текст і дайте відповіді на запитання до тексту. Використайте конструкцію *хто зафіксує що*.

Ефективна протидія змінам клімату: що може зробити кожен з нас

Глобальна проблема змін клімату приховує в собі потужний об'єднуючий потенціал. Парниковий ефект не розрізняє національностей, мов чи політичних поглядів. Жодна країна не здатна самотужки вирішити цю проблему. Що демонструє, наскільки ми залежимо один від одного.

Чи може людство змінити своє життя так, аби врятувати планету від найгірших наслідків змін клімату – катастроф, голоду, переселень, воєн? Якщо врахувати, що саме спосіб життя людства є головною причиною парникового ефекту на Землі, то відповідь очевидна – так, ми з вами можемо почати виправляти ситуацію просто зараз.

Які загрози від зміни клімату?

Складно уявити хоча б одну живу істоту, яку не зачеплять зміни клімату. Але ворога треба знати в обличчя. Тож які саме проблеми загрожують людству?

Природні катаклізми. Збільшення кількості ураганів, посух, повеней, аномальна спека та холод, загальне підвищення середньої температури на планеті – усе це є наслідками парникового ефекту.

Жертви серед мирного населення. Легкою мішенню природних катастроф стають вразливі категорії населення, які не мають змоги швидко відреагувати на небезпеку. Це літні

люди, хворі пацієнти лікарень, діти, люди з особливими потребами.

Збільшення кількості біженців. Танення льодовиків спричиняє підвищення рівня океану та затоплення прибережних територій. Мільйони людей втрачають домівки і змушені переселятися углиб континентів.

Зростання безробіття. Люди, які змушені залишати звичні умови проживання, на новому місці стикаються з відсутністю запиту на свої професії чи занадто великою конкуренцією.

Голод, злидні, спалахи епідемій. Не всі категорії населення мають достатньо заощаджень для медичного забезпечення й побудови нового життя.

Боротьба за ресурси. При збільшенні населення окремих регіонів можлива боротьба за доступ до питної води, їжі та інших ресурсів. На глобальному рівні це може спричинити навіть міжнаціональні конфлікти та війни.

Масове вимирання видів. Багато видів живих істот не здатні пристосуватися до стрімкого збільшення середніх температур та приречені на вимирання.

Дехто може сприйняти цей перелік як наукову фантастику, що описує події далекого майбутнього. Але, на жаль, кожна із цих проблем існує – і поглиблюється – просто зараз, у ці хвилини.

Учені вже зафіксували початок найбільшого вимирання видів з часів зникнення динозаврів. За їх висновками, на Землі щодня вмирає близько 110 видів тварин і комах.

Чому змінюється клімат?

Понад 97% учених одностайно заявляють – зміни клімату є наслідком діяльності людства.

Одна з причин – парниковий ефект, викликаний викидами парникових газів в атмосферу. Насамперед йдеться про метан, вуглець та закис азоту. Так, за останні сторіччя через діяльність людства концентрація метану в атмосфері зросла більш як утричі.

Змінюймо себе, а не клімат

Для когось особисті кроки, спрямовані на зменшення впливу на парниковий ефект, можуть здатися занадто сміливими чи навіть радикальними. Але ми переживаємо момент, коли маємо бути сміливими: людство ще не стояло перед такими викликами.

Крім того, варто згадати про нашу відповідальність перед сусідами по планеті: йдеться, без перебільшення, про життя або смерть для багатьох видів живих істот.

Ці кроки дадуть суттєвий ефект, якщо їх підтримають широкі маси населення. Тому пам'ятайте, що здійснюючи їх, ви будете не лише зменшувати особистий вплив на парниковий ефект, а ще й давати приклад своєму оточенню і залучати ще більше людей до боротьби із цією проблемою.

Здорове харчування та відповідальне споживання. Це найбільш ефективний крок у повсякденному житті кожної людини, яка прагне зменшити свій вплив на парниковий ефект. Якщо вам складно одразу відмовитись від продуктів промислового тваринництва, спробуйте звільнити від них один-два дні на тиждень.

Ходити пішки та їздити на велосипеді. Для пересування по місту краще використовувати велосипед або ходити пішки, замість поїздок на авто.

Енергоефективність. Економити ресурси можна також за рахунок утеплення вікон, дверей та всього будинку.

Вживання місцевої їжі. Надавати перевагу краще локальним продуктам. Для їх транспортування не використовується багато пального, а тому зменшується вуглецевий слід. Більш екологічною буде органічна або просто селянська їжа, адже для її вирощування не використовують штучні добрива.

Підтримка ініціатив про охорону довкілля. Слідкуйте за діяльністю організацій, що розповсюджують інформацію про запобігання змінам клімату, та активно долучайтесь!

За матеріалами: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/ourperspective/ourperspectivearticles/2017/10/03/e-.html>

1. Яка головна причина виникнення парникового ефекту?
2. Чи може одна людина виправити сучасну ситуацію?
3. Які проблеми загрожують людству?
4. Які природні катаклізми Вам відомі?
5. Які Ви знаєте наслідки змін клімату для людства?
6. Що спричинить перенаселення в окремих регіонах?
7. Яка причина змін клімату?
8. Яким чином кожна людина може щось змінювати?
9. Яким чином можна економити ресурси?
10. Чи можуть люди ще врятувати землю?

Завдання 15. Доведіть свою позицію щодо наступних тверджень.

1. Ставлення до природи не потребує жодних змін.
2. Люди можуть змінити умови існування Землі.
3. Не всі види живих істот здатні пристосуватись до умов.
4. Людство ще не стояло перед такими викликами як зараз.
5. Змінюймо себе, а не клімат.

Завдання 16. Заповніть таблицю. Опишіть наслідки змін клімату.

Для планети	Для суспільства	Для людини

Завдання 17. Прочитайте новини про останні події в Україні і світі.

2019 рік увійде в історію України як найтепліший за весь період спостережень з 1881 р.: температурні рекорди протягом року було побито понад 30 разів, інколи на 2-2,5°C. Середня температура повітря у Києві сягнула 10,6°C, що на 2,9 градуси вище за норму у 7,7°C.

«Перевищено навіть показник аномально теплого 2015 року, коли середня температура становила 10,5°C. Ще ніколи не було, щоб теплішими за норму виявилися всі 12 місяців», – зазначають експерти. «Особливо теплим, навіть найтеплішим за весь період спостережень був червень, середня температура якого сягнула 23,6°C. Ще жодного разу у грудні температура повітря в Києві не перевищувала 15°C, але цього року 19 грудня вона сягнула 15,2°C».

З урахуванням значень цього року можна вважати, що середня температура повітря у Києві за останні 139 років зросла приблизно на 3 градуси, що значно більше, ніж на земній кулі. Нині температура повітря в Києві стала приблизно такою, якою була наприкінці XIX ст. в Одесі.

Також експерти зауважують, що 2019 р. опадів випало лише три чверті норми, що позначилося на річках та рівні води в озерах.

Для України, водні ресурси якої порівняно невеликі, це тривожний сигнал і стимул для водоощадних заходів.

За словами Мішель Бачелет, зміни клімату стосується всіх без винятку і може викликати нові соціально-економічні потрясіння в світі, збільшення кількості збройних конфліктів і різким зростанням смертності, повідомляють в ООН.

«Зміна клімату – це реальність, яка стосується всіх регіонів світу. Наслідки прогнозованої траєкторії глобального потепління будуть катастрофічними для прав людини. Вже зараз почастишали шторми, а також підвищився рівень моря, що може призвести до затоплення острівних

держав і прибережних міст. Наші ліси горять, а льодовики тануть», – сказала Верховний комісар. Вона додала, що людство в буквальному сенсі цього слова «спалює» своє майбутнє. Тому Верховний комісар закликала держави захистити людей від тяжких наслідків глобального потепління і домагатися зміцнення заходів адаптації до кліматичних змін.

Нагадаємо, нещодавно стало відомо, що підвищенні температури на 2-3 градуси Цельсія до 2100 року призведе до того, що океан затопить землі, де живуть 280 млн чоловік. Також за словами біологів, зараз рослини на Землі вимирають в 350 разів швидше, ніж раніше. Учені Всесвітньої організації охорони здоров'я World Health Organization вважають, що зміни клімату призведуть до 250 000 додаткових смертей щороку.

<https://www.pravda.com.ua/news/2019/12/29/7236188/>

<https://www.poglyad.tv/lyudstvo-spalyuye-vlasne-majbutnye-naslidky-zminy-klimatu-budut-katastrofichnymy-oon/>

Завдання 18. Напишіть короткий лист другові про зміни клімату на Землі. Використайте групи слів:

- природні катаклізми (спека, холод, ураган, буревій, землетрус та ін.);
- найбільш уражені категорії (літні люди, хворі пацієнти, діти, люди з особливими потребами);
- проблеми суспільства (безробіття, урбанізація, конкуренція, голод, епідемії);
- флора і фауна (зникнення видів, тварини, рослини, комахи);
- рішення проблеми (енергоефективність, вживання локальних продуктів, діяльність природоохоронних організацій).

Завдання 19. Розкажіть про негативну діяльність людства та її наслідки. Які кроки має зробити ваше покоління для збереження Землі?

Наукове видання

Дерба Світлана Миколаївна
Ніколаєва Наталія Сергіївна

УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА

(навчальний посібник для студентів-магістрів)

Верстка та дизайн *Михайленко Т.Р.*

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 7,9.

Наклад 300 прим. Зам. 20-191.

Видавець і виготовлювач ПП «Видавництво «Фенікс».

03067, м. Київ, вул. Шутова, 13Б.

www.fenixprint.com.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК за № 271 від 07.12.2000.